ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

FAKULTA PEDAGOGICKÁ

KATEDRA MATEMATIKY, FYZIKY A TECHNICKÉ VÝCHOVY

VÝROBA DIDAKTICKÉ LÁTKOVÉ KNIHY PRO MATEŘSKOU ŠKOLU

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Kateřina Laštůvková

Předškolní a mimoškolní pedagogika, obor Učitelství pro mateřské školy

Vedoucí práce: PhDr. Petr Simbartl, Ph.D.

Plzeň 2020

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma „Výroba didaktické látkové knihy pro mateřskou školu“ vypracovala samostatně a s použitím níže uvedené literatury.

V Plzni dne 25. 4. 2020

.....

vlastnoruční podpis

Poděkování

Poděkování patří především mému vedoucímu bakalářské práce PhDr. Petru Simbartlovi, Ph.D. za trpělivost a ochotu, kterou mi v průběhu zpracování bakalářské práce věnoval. Také za věcné připomínky a vstřícnost při konzultacích a vypracování kvalifikační práce. Dále bych ráda poděkovala rodičům a dětem, kteří se podíleli na testování mnou vytvořené látkové didaktické knihy.

OBSAH

ÚVOD 3

1 TEORETICKÁ ČÁST 5

1.1 DIDAKTICKÉ PROSTŘEDKY 5

1.2 DIDAKTICKÁ LÁTKOVÁ KNIHA 7

1.2.1 Struktura 8

1.2.2 Použití 9

1.2.3 Význam 9

2 POUŽITÉ MATERIÁLY 10

2.1 POMŮCKY A NÁSTROJE 11

3 TEORIE A METODICKÉ POKYNY PRO PEDAGOGA 13

3.1 AKTIVITA Č. 1 – PRANÍ A SUŠENÍ PRÁDLA 13

3.2 AKTIVITA Č. 2 – KVĚTINY 15

3.3 AKTIVITA Č. 3 – PUZZLE 17

3.4 AKTIVITA Č. 4 – HLEMÝŽĎ 19

3.5 AKTIVITA Č. 5 – KALHOTY A BOTY 21

3.6 AKTIVITA Č. 6 – SVETR 22

3.7 AKTIVITA Č. 7 – BARVY (BAREVNÁ DŘÍVKA) 24

3.8 AKTIVITA Č. 8 – ROČNÍ OBDOBÍ 25

3.9 AKTIVITA Č. 9 – BERUŠKA (SLUNÉČKO SEDMITEČNÉ) 28

3.10 AKTIVITA Č. 10 – MYŠ A SÝR 30

3.11 AKTIVITA Č. 11 – RUKA 31

3.12 AKTIVITA Č. 12 – STATEK A PRSTOVÍ MAŇÁSCI 33

3.13 AKTIVITA Č. 13 – BAREVNÉ TVARY 35

3.14 AKTIVITA Č. 14 – METEOROLOGICKÉ HODINY 36

3.15 AKTIVITA Č. 15 – PES A VODÍTKO 39

3.16 AKTIVITA Č. 16 – RYBAŘENÍ 40

4 PRAKTICKÁ ČÁST 42
4.1 VÝROBA DIDAKTICKÉ LÁTKOVÉ KNIHY 42
4.2 TESTOVÁNÍ KNIHY 44
4.3 REFLEXE 48
ZÁVĚR 49
RESUMÉ 50
CIZOJAZYČNÉ RESUMÉ 51
SEZNAM LITERATURY 52
INTERNETOVÉ ZDROJE 53
SEZNAM OBRÁZKŮ 55
SEZNAM PŘÍLOH I

ÚVOD

Tato bakalářská práce pojednává o didaktické pomůcce, konkrétně o didaktické látkové knize. Díky této pomůcce si děti zábavnou formou osvojují, rozvíjí a naučí spoustu schopností a dovedností. Při práci s touto didaktickou knihou si děti rozvíjí a procvičují především jemnou motoriku. Pomůcka ale také napomáhá rozvoji vnímání tvarů, množství a barev. Kniha je také vhodná k zařazení do dílčích edukačních oblastí, jakými jsou předmatematické činnosti a představy, prostorová orientace, rozvoj komunikace, fantazie, představivosti aj. V neposlední řadě tato pomůcka rozvíjí samostatnost a pozornost.

Právě pro nepřeberné množství aktivit pro práci s dětmi předškolního věku, kterými didaktické látkové knihy oplývají, se v posledních letech tyto pomůcky pomalu, ale jistě stávají pedagogickým fenoménem. Motivací k výběru tohoto tématu pro bakalářskou práci se však především stala práce s dětmi, zájem o šití, tvoření a jiné kreativní činnosti, kterým autorka dlouhou dobu věnuje svou pozornost.

Při tvorbě této práce autorku zaměstnávaly dva pomyslné aspekty. Tím prvním se stala samotná tvorba didaktické látkové knihy a fyzická stránka věci, druhým aspektem byla její následná aplikace v praxi – ať už formou uskutečněných aktivit s dětmi, nebo možnostmi, které se do budoucna v oboru předškolního vzdělávání vybízí.

Zdroje této bakalářské práce lze tudíž rozdělit na hmotné a nehmotné. K těm hmotným patří potřeby pro ruční práci a šití (o nich bude pojednáno v pasážích textu věnovaných jednotlivým aktivitám a použitému materiálu), k těm nehmotným patří literatura, a to odborná i dětská, webové portály a jiné internetové zdroje.

Vzhledem k informacím obsaženým v předešlých odstavcích se stalo žádoucím, aby byl text bakalářské práce rozdělen na dvě části, a to na část teoretickou a část praktickou.

Cílem teoretické části bakalářské práce bude provést charakteristiku didaktických látkových knih, konkrétně tedy popsat jejich strukturu, možnosti využití při výchovně-vzdělávacím procesu, zhodnotit jejich význam a popsat historii i současnost materiálů použitých v didaktických látkových knihách. Závěrečné pasáže teoretické části se zabývají metodikou pro pedagogické pracovníky, tedy možnostmi, které se vybízí pro práci s dětmi předškolního věku.

Praktická část se zaměřuje na aspekty související s didaktickou látkovou knihou vytvořenou pro tuto bakalářskou práci, tj. samotná výroba didaktické knihy, ale především shrnutí

didaktického potenciálu, který se v ní naskýtá, včetně výčtu jednotlivých aktivit vhodných k užití při výchově vzdělávání dítěte předškolního věku. Nedílnou součástí praktické části bakalářské práce se stane její testování v podmínkách mateřské školy a následná reflexe jak ze strany dětí, tak i ze strany autorky.

1 TEORETICKÁ ČÁST

Tato část pojednává o vymezení didaktických prostředků v předškolním vzdělávání. Významný prostor je věnován vysvětlení pojmu didaktická látková kniha, její struktuře a možnostem použití. Následně se tato pasáž zabývá teorií jednotlivých aktivit látkové knihy a nechybí ani metodika pro učitele pro práci s takovýmito didaktickými pomůckami.

1.1 DIDAKTICKÉ PROSTŘEDKY

Myšlenka využívání pomůcek při výuce, které by umožňovaly bezprostřední manipulování s předměty, jejich pozorování a experimentování s nimi, se objevuje již v dávné historii. Základy je nutné hledat v empirismu a senzualismu, tedy ve filozofických směrech, které v otázce zdrojů lidského poznání vychází z bezprostřední smyslové zkušenosti. (Dostál 2008, str. 11)

Jan Amos Komenský kladl velký důraz na zásadu názornosti. *„Lidé se mají učit moudrosti, pokud možno ne z knih, nýbrž z nebe, země, dubův a buků, tj. znáti a zkoumati věci samy, a ne pouze cizí pozorování a svědectví o věcech“, tak rozumí Komenský této zásadě v XVIII. Kapitole Velké didaktiky.* Jak uvádí V. Jůva, princip názornosti zdůrazňuje Komenský jak při poznávání skutečnosti, tak i při rozvíjení dovedností a návyků. Je na místě uvést známý citát *„Nihil est in intelectu quod non prius fuerit in sensu“* („*Nic není v rozumu, co před tím nebylo ve smyslech.“*), který Komenský citoval a dokazoval už jako student r. 1613. (Dostál 2008, str. 12)

V současnosti se setkáváme s řadou definic pojmu *učební (didaktická) pomůcka*. Na základě studia získaných materiálů se jako nejaktuálnější jeví definice uvedená v pedagogickém slovníku J. Průchy a kol., kde je pojem učební pomůcka vymezen následovně: *„Učební pomůcky jsou předměty zprostředkující nebo napodobující realitu, napomáhající větší názornosti nebo usnadňující výuku.“*

O něco obsáhlejší, ale výstižnou definici uvádí starší pedagogický slovník B. Kujala a kol. Pojem učební pomůcka je v něm vymezen následovně: *„Učební pomůcky jsou přirozené objekty nebo předměty napodobující skutečnost nebo symboly, které ve vyučování a učení přispívají jako zdroje informací k vytváření, prohlubování a obohacování představ a umožňující vytvářet dovednosti v praktických činnostech žáků, slouží k zobecňování a osvojování zákonitostí přírodních a společenských jevů. Používají se především proto, aby se vytvořily podmínky pro intenzivnější vnímání učební látky,*

aby do celkového procesu bylo zapojeno co nejvíce receptorů, především zrakových a sluchových.“ (Dostál 2008, str. 15-16)

„Materiální didaktické prostředky hrají u dítěte předškolního věku poměrně významnou roli, poněvadž se jeho poznávací procesy vyvíjejí velmi intenzivně a je schopno vnímat hlavně výrazné objekty, jež dokážou upoutat jeho pozornost. Dominují u něj zrakové vjemy a vnímání je aktivní – spjato s aktivní činností a experimentováním, takže snaha, aby dítě jen poslouchalo, bez zapojení dalších smyslů, pohybu a řeči je v rozporu s jeho vývojovými zvláštnostmi. Ostatně o zásadě názornosti, tedy propojení všech smyslů, hovořili již Konfucius či J. A. Komenský.“ (Šmelová a Prášilová, 2018, str. 138)

Zásada názornosti

Již J. A. Komenský řekl: „Čím větším počtem smyslů se vtiskne nějaká představa do duše, tím jistěji se s ní seznamujeme a pevněji si ji podržíme. Lépe totiž ví, co je zvon ten, kdo jej spatřil i uslyšel i ohmatal a snad sám rozhoupal než ten, kdo jsa od narození hluchý, jej pouze vidí, nebo od narození slepý, který jej pouze slyší. (Šmelová a Prášilová 2018, str. 135)

Obrázek 1:Rozsah zapamatování si informací dle způsobu jejich vnímání a práce s nimi

(Šmelová a Prášilová 2018, str. 138)

Na základě tohoto grafu je zřejmé, že si mozek nejvíce zapamatuje to, co bylo námi naučeno druhé, a to dokonce z celých 90 %. Dále z 80 % to, co jsme prožili či vykonali. Kdežto nejméně si mozek pamatuje to, co bylo pouze slyšeno či viděno.

1.2 DIDAKTICKÁ LÁTKOVÁ KNIHA

Didaktická látková kniha, často označována také jako „quiet book“ (dále QB), senzorická kniha či kniha aktivit, se v České republice stává čím dál známější, a to v posledních 5 až 6 letech. V zahraničí je však její zrod a tradice mnohem delší. Odkud a kam sahá její historie a prvopočátek, nikdo přesně neví.

Jedná se o knihu ušitou z látek, filcu a podobných materiálů, která slouží k rozvoji jemné motoriky, rozvoji vnímání, rozlišování a poznávání barev, tvarů, velikostí. Její význam nelze zpochybnit při procvičování zraku a hmatu, při rozvoji trpělivosti, samostatnosti, fantazie a zručnosti. Podporuje zvědavost, kreativitu, logické myšlení a také může sloužit pro nácvik oblékání, zejména zavazování tkaniček, zapínání zipů nebo knoflíků.

Jedná se o zábavnou knihu, hravou pomůcku, kterou lze využít jak pro nejmenší děti, tak následně i pro ty starší – předškoláky a školáky. Obsahuje plno aktivit, které mají svůj didaktický význam a cíl.

Podobné pomůcky, knihy, činnosti či aktivity jsou v historii zaznamenány již dlouhou dobu, a to v podobě knih či různých prací speciálních pedagogů, především těch, které jsou zaměřeny na děti se specifickými potřebami.

Ačkoliv se nejedná o typickou pomůcku školy Montessori, často lze z dostupných zdrojů vyčíst, že se didaktické knihy spojují s jejím alternativním výchovně-vzdělávacím programem. Princip pedagogiky Montessori, tedy vést děti k samostatnosti a učení se na reálných předmětech a situacích, ale nekoresponduje s některými aspekty didaktických látkových knih. Z hlediska teorie školy Montessori je lepší a účinnější děti učit na reálných věcech. Za příklad lze uvést zavazování tkaniček či praní prádla. Pedagogové tohoto edukačního proudu si kladou otázku, proč by se děti měly učit zavazovat tkaničky na látkové botě nebo prát malé prádlo v didaktické knize, když si ji mohou zkusit a naučit zavázat na botě klasické nebo vyprat opravdové prádlo.

Co se samotného šití týče, didaktickou látkovou knihu může vytvořit opravdu kdokoliv. Ať už se jedná o profesionála či úplného začátečníka, s trochou trpělivosti, kreativity či alespoň motivace a chuti, to zvládne každý.

Knihu můžeme šít buď na šicím stroji nebo ručně. Nejčastější je kombinace obou variant. Menší a jemnější části s drobnými detaily jsou obvykle šity ručně, ty větší a jednodušší pomocí šicího stroje. (Kubáčová, 2018)

Dovolila bych si citovat Jana Amose Komenského z díla Jak (se) učit: „Nic není pochopeno rozumem, co nebylo dříve vnímáno smyslem. Smysly jsou pevnými základnami znalosti.“ (Komenský a Kumpera 2004, str. 61)

„Nesmíme obtěžovat žáka věcmi, které jsou vzdáleny jeho věku, jeho chápavosti a současného stavu. Cvičení počínej od prvních začátků, ne od hotových prací.“ (Komenský a Kumpera 2004, str. 83)

1.2.1 STRUKTURA

Didaktické pomůcky mohou mít mnoho podob, kromě didaktických knih můžeme najít také látková leporela, jednotlivé listy, strany, didaktické kostky nebo senzorické mantinely a koberečky pro nejmenší.

Knihy jsou velmi různorodé, mohou se lišit svou velikostí či zaměřením. Mohou být koncipovány na různá témata (pohádky, auta, princezny, dopravní prostředky, ZOO, zvířata, statek apod.).

Nejčastější rozměry těchto knih jsou:

- 20 x 20 cm
- 25 x 25 cm
- 30 x 30 cm
- 25 x 30 cm

Avšak rozměry nejsou pevně dané, a tak si každý může zvolit rozměry podle sebe, svých potřeb a uvážení.

Pokud si nejste jisti, kterou velikost knihy zvolit, pak je nejlepším řešením nákres, a to v reálném měřítku. Na obyčejný papír či čtvrtku si nakreslíme, navrhneme jednotlivé strany, aktivity, které do knihy chceme. Lépe si tak dovedeme představit, jak kniha s činnostmi bude vypadat. Uvědomíme si, zda nám prostor stačí nebo jestli ji budeme zvětšovat. Nákresy poté můžeme rozstříhat na jednotlivé části a využít jako šablony pro obkreslení na látku či filc. Tento postup byl zvolen i při šití této didaktické látkové knihy pro MŠ. (Látky u žížalky: Jak šít Quiet book.cz, 2018)

1.2.2 POUŽITÍ

Výchovně-vzdělávacímu procesu musí ze strany rodinných příslušníků a pedagogů předcházet prolistování knihy a vyzkoušení všech jejích aktivit, a to především proto, aby tito vzdělavatelé dítěti pomáhali při prvním seznámení s knihou. Dříve nebo později zvládne dítě s knihou pracovat nebo hrát si zcela samo, prvotní seznámení s pomůckou je ale velmi důležité. Hra se dá pokaždé využít trochu jinak. Dítě vytváří různé, odlišné příběhy dle své fantazie, nálady a představivosti.

Při práci s látkovou didaktickou pomůckou je vhodné pokládat různorodé otázky, na které dítě odpovídá na základě poznatků z knihy. Na druhou stranu je také dobré nechat dítěti prostor k rozvoji vlastní fantazie a hry.

Při využití didaktických pomůcek v mateřské škole, v tomto případě látkové didaktické knihy, je vhodné pracovat s jednotlivci nebo s menší skupinou dětí. Při větším počtu dětí není možné, aby se ke knize dostaly všechny děti a působila na ně tak, jak by měla.

1.2.3 VÝZNAM

Půjdeme-li po doslovném významu pojmu „Quiet book“ („tichá kniha“), zjistíme, že lze tuto pomůcku vyložit hned několika způsoby, a to kniha klidná, tišící nebo také kniha uklidňující. Dítě QB nečte, ale prohlíží ji a vyvolává v něm zájem o dané aktivity, činnosti. Proto by kniha měla být pestrobarevná, různorodá a upoutávající. Avšak hlavním cílem není dítě pouze uklidnit a utišit, naopak by u knihy mělo být slyšet povídání, žvatlání, vyprávění či smích nebo otázky dítěte. Kniha by tedy dítě měla především bavit, ne aby bylo u knihy naprosté ticho. Přestože tato didaktická pomůcka neobsahuje žádná písmena, i přesto je plná příběhů – a to těch nejkrásnějších, dětských, vymyšlených a pokaždé jiných.

Kniha jako taková patří k největším lidským vynálezům. Učebnice, encyklopedie a naučné knihy nás učí poznávat svět. Pohádky, básně, pověsti, povídky a romány nás učí vnímat krásu, rozlišovat dobré a zlé, přemýšlet o světě nejen rozumem, ale i citem. V případě didaktické látkové knihy se jedná, jak bylo zmíněno již v úvodu, o rozvoj jemné motoriky, rozvoj vnímání tvarů, množství a barev, rozvoj předmatematických činností a představ, prostorové orientace, fantazie, představivosti aj.

Vedle tradičních papírových knih dnes existují i knihy elektronické nebo právě knihy látkové či hmatové. Ty jsou určené především pro děti a lidi s postižením.

2 POUŽITÉ MATERIÁLY

Látka neboli textilie se vyrábí z příze tkaním na tkalcovském stavu nebo pletením na pletacím stroji. Vlákna příze, z níž jsou tkaniny a pleteniny vyrobeny, pocházejí z rostlin (len, konopí, bavlna), ze srsti zvířat (ovčí a lamí vlna, srst z angorských koz), z vláken zámotku motýla bource morušového (hedvábí) nebo také z umělých vláken.

Existují i textilie, kterým se říká netkané. Ony nejenže nejsou tkané, ale nejsou ani pletené. Nevyrábí se z příze, ale ze zaplstěných nebo jinak spojených vláken. Je to tzv. vlněná plst. (Sitarčíková 2006, str. 4)

Filc neboli látková dekorativní plsť je velmi příjemný materiál, jak pro ruční výrobu, tak následně pro jeho použití a práci s ním. Je měkký, jemný, hřejivý. Má několik výhod, a to například tu, že ho lze jednoduše stříhat, aniž by se nám třepil, jako tomu je u jiných materiálů, například látky, úpletu či žerzeje. Tím pádem není potřeba jednotlivé části obšívat. Práce s filcem je vhodná i pro děti. Filc se dá sehnat v různých barvách, odstínech, tloušťkách a vzorech. Je to velmi tvárný materiál. (Přidalová 2017, str. 7)

Vazba je označení pro spojení**,** existuje několik typů od látkových po kovové, tzv. knihařské kroužky. Knihu však lze svázat i pomocí stuhy či sešít pruhem látky.

Výztuž/výztuha je materiál, který slouží, jak už název napovídá, k vyztužení, zpevnění požadovaného výrobku. Zažehlovací výztuže se dají sehnat v různých tloušťkách, hmotnostech, druzích a k různému využití. Jedná se o chemicky ošetřenou netkanou výztuhu, která se při přežehlení žehličkou (teplem) přilepí na látku. (Encyklopedie šití: praktický průvodce technikami šití, 1998, str. 312)

Zip je široce využívaný způsob zapínání. Zipy jsou vyráběné v různých délkách, hmotnostech a typech. Existují zipy standartní, zoubkové a spirálové. (Encyklopedie šití: praktický průvodce technikami šití, 1998, str. 312)

Šikmé proužky jsou tkané proužky, které jsou k dostání již hotové nebo šikmo střižené z látek. Používají se zejména k praktickým účelům, jako je začištění a zpevnění okrajů. (Encyklopedie šití: praktický průvodce technikami šití, 1998, str. 311)

Knoflíky jsou různých tvarů, velikostí a s všemožným zdobením. Na samém počátku lidstva byl knoflík vyráběn z trnů rostlin, postupem času se při výrobě knoflíků přešlo na jiný materiál-rybí kosti. První historické zmínky o knoflících pocházejí z období 2800–2600 př. n. l. Knoflíky využívané pro odívání se objevují v 13. a 14. století v Evropě.

Knoflík dnes může být vyroben z mnoha materiálů, a to buď z přírodních či umělých (dřevo, pecky, kosti, rohovina, kly, minerály, sklo, kov, plast atd.). Nejčastěji se používá zmíněny plast. (Uniformní knoflíky.cz, 2012)

Suchý zip slouží ke spojování a rozpojování dvou různých částí dohromady. Klasický zip se skládá ze tří částí – jezdce a dvou ozubených pásů, které do sebe zapadají.

Suchý zip vynalezl švýcarský inženýr Georges de Mestral, a to v roce 1948. Stalo se to, když šel na procházku se svým psem. Při procházce si všiml, že se bobule bodláků přichytávají na srst jeho psa. Doma pak vzal jedno semínko pod mikroskop a začal jej zkoumat. Zjistil, že se na něm nachází spousta drobných háčků. A tak začal studovat a pozorovat bobule bodláků a jejich semena dál, až na konci zkoumání a studování vznikl již dnes všem známý suchý zip.

Bez suchého zipu by se mj. neobešli ani astronauti ve vesmíru. Slouží jim k pohodlnému, a přitom pevnému zapínání skafandru, dále také k uchycení nejrůznějších předmětů v kosmické lodi ve stavu beztíže. Dnes využíváme suchý zip téměř všude. Např. ve zdravotnictví, odívání, zejména v obuvi, sportovním vybavení, hračkách apod. (Menší historie-suchý zip.cz, 2015)

Mezi **další použité materiály** patří ještě cvoky, stuhy, filcové výřezy, přezky, zapínání, vlna či magnety apod.

2.1 POMŮCKY A NÁSTROJE

Šicí potřeby jsou pomůcky, které se využívají k šití a samotnému tvoření. Mezi základní šicí potřeby, pomůcky a nástroje neodmyslitelně patří pomůcky na měření, vyznačování a stříhání. Kvalitní ostré nůžky či řezací kolečko, které se využívá především u patchworku, jsou nutné, abychom vyloučili znehodnocení materiálu při jeho přípravě.

Šicí stroj je stroj, který pomocí nití slouží k přišívání či sešívání různých materiálů a jeho částí k sobě. Tato didaktická kniha byla šita na krabicovém šicím stroji značky Singer.

Nůžky neodmyslitelně patří mezi nepostradatelné nástroje a pomůcky k šití. Existuje několik druhů, a to od těch klasických nůžek na papír, po nůžky párací či entlovací. Nůžky entlovací jsou známé též pod názvem „cikcak“. Používají se zejména k začišťování okrajů u třepivých materiálů. Naopak malé nůžky využíváme pro vystřihování těch částí, které by se nám velkými nůžkami stříhaly obtížně. Využít je můžeme též pro odstřihávání přesahujících nití či prostřihávání dírek.

Jehly se používají k šití. Naši pravěcí předkové je zhotovovali z ostrých kostí. Dnes máme jehly ocelové. Vyrábějí se v různých velikostech, každá má ouško, kterým se provléká nit. Zvlášť silné jehly pak slouží k šití bot a koženého zboží. (Encyklopedie šití: praktický průvodce technikami šití, 1998, str. 10)

Nitě se prodávají v nejrůznější kvalitě a široké barevné škále. Výběr nití závisí na druhu materiálu a způsobu použití. Barvu vybíráme zpravidla tak, aby byla co nejpodobnější materiálu, který šijeme. Typy nití: stehovka, bavlněné nitě, hedvábí, nylonové, polyesterové nebo nitě bavlněné obtáčené. (Encyklopedie šití: praktický průvodce technikami šití, 1998, str. 63)

Dále: žehlička, špendlíky, řezací kolečko (nůž) apod.

Veškerý použitý materiál byl obstarán a zakoupen v prodejnách textilní galanterie, v papírnictví, ve výtvarných potřebách a v prodejnách bytového textilu.

3 TEORIE A METODICKÉ POKYNY PRO PEDAGOGA

Tato část je zaměřena na popis a charakteristiku jednotlivých stran didaktické látkové knihy. Obsahuje též teorii konkrétní činnosti, přičemž ke každé straně jsou připsány metodické pokyny pro učitele, dále také motivace k jednotlivým aktivitám a následné otázky pro práci s konkrétní stranou. Pokyny jsou doporučeny pedagogům předškolního vzdělávání, kteří by měli zájem užít tuto didaktickou pomůcku k práci s dětmi. V této kapitole jsou také vysvětleny konkrétní pojmy týkající se dané strany QB.

3.1 AKTIVITA Č. 1 – PRANÍ A SUŠENÍ PRÁDLA

Obrázek 2: Náhledové foto aktivity č. 1

Anotace: Na této dvojstraně má dítě možnost vyzkoušet si praní špinavého prádla. K tomu dopomůže malé oblečení vystřižené z filcu a pračka, která je též vyrobena z filcu a dalších komponentů (folie, suchý zip). Pračka se dá otevřít, naplnit prádlem, také je možno přidat prací prostředky, zavřít pračku a stačí jen zmáčknout knoflík a pračka může začít prát. Dítě má k dispozici několik kusů oblečení, od ponožek po trička a kalhoty. Dále koš na prádlo, již zmiňovanou pračku a prací prostředky, které jsou na poličce připevněny pomocí suchého zipu, a tak se dají odepnout a zase na poličku vrátit. Též je nad pračkou možnost pověšení vypraného prádla na šňůru a upevnit ho pomocí malých dřevěných kolíčků. Pokud by tento prostor pro věšení prádla nestačil, může dítě využít i druhou, vedlejší stranu patřící k této aktivitě. Tam se nacházejí dva stromy, mezi kterými je natažená šňůra na prádlo s kolíčky. Prádlo totiž nemusíme věšet pouze uvnitř, ale též venku na sluníčku.

Pračka: Dříve se prádlo pralo v neckách a na valše, dnes ho pereme v automatické pračce. Na začátku se k praní používala pouze čistá voda, ve které se prádlo máčelo a otloukávalo o kameny a následně máchalo a ždímalo. Nejstarší zmínka o technologii praní je datována do období 2 800 let př. Kr.

Největší skok ve vývoji praní však přinesl vynález valchy, které se původně říkalo prací deska. Valchy se vyráběly v různých dobách z různých materiálů, od dřevěných, z pálené hlíny, kamenných, až po plechové, skleněné a z umělých hmot. Kdy valcha vznikla a začala se používat, nevíme, ale u nás v Čechách se používala běžně až do 50. let 20. století,

kdy ji zcela vytlačily pračky. V polovině 18. století v Anglii byla sestrojena první pračka na praní prádla.

Elektromotor pračky odebírá proud z elektrické sítě a otáčí bubnem, do něhož se dává špinavé prádlo. Automatická pračka sama napouští vodu, prádlo vypere, vymáchá v čisté vodě a nakonec vyždímá. Před praním do pračky pouze nalijeme či nasypeme prací prášek/gel, aviváž a následně pračku zapneme. (Historie praní.cz, 2020)

Metodické pokyny pro pedagoga:

- Pedagog dětem názorně ukáže, vysvětlí a popíše jednotlivou stranu, aktivitu knihy,
- Pedagog děti náležitě namotivuje pohybovou hrou, a snaží se tím probudit zájem dětí o danou stranu, aktivitu,
- Pedagog děti seznámí s daným tématem „praní a sušení prádla“,
- Rozhovor s dětmi na téma praní prádla a jeho následné sušení,
- Diskuze nad tímto tématem + vlastní zkušenosti dětí,
- Pedagog pokládá dětem otázky k práci s knihou (viz níže).

Podněty k práci s knihou:

- Co vidíš na těchto dvou stranách?
- Co je na první straně?
- Co je na druhé straně?
- Kolik je v knize stromů?
- Spočítáš všechny listy na stromě?
- Jakou barvu mají prací prostředky?
- Kde leží koš na prádlo?
- Na které straně stojí pračka?
- Jakou barvu má šňůra na prádlo?
- Jaké je tam oblečení?
- Pověs na šňůru modré kalhoty (žluté šaty, hnědé ponožky apod.).

Co se dítě naučí:

- **Procvičování a rozvoj jemné motoriky** (manipulace s dřevěnými kolíčky při věšení a sundávání prádla, manipulace s drobnými předměty – prací gel, prášek na praní, prádlo, otevírání a zavírání pračky, zapínání a odepínání suchého zipu),
- **Rozvoj vnímání barev** (přiřazování a určování barev),

- **Rozvoj prostorové orientace** (vpravo x vlevo, dole x nahoře),
- **Rozvoj trpělivosti a soustředěnosti** (manipulace s drobnými komponenty – kolíčky na prádlo, oblečením a pracími prostředky).

Motivace:

Pohybová hra: Prádlo

Pomůcky: hudba, lano, švihadlo

Popis: Každé dítě představuje jednotlivý kus oblečení. Vedeme s dětmi diskuzi, jaké oblečení jsou, jakou mají barvu, jak moc jsou špinavé a od čeho. Následně určíme prostor, který bude symbolizovat pračku, zatímco okraj koberce bude představovat šňůru na prádlo. Zvolit můžeme též např. švihadlo či lano pro vyznačení šňůry na prádlo. Děti do prostoru třídy vstoupí a tím se ocitnou jako špinavé prádlo v pračce. Poté pedagog pustí hudbu, na kterou se děti volně pohybují, tancují a poskakují. Když se hudba zastaví, děti se co nejrychleji pověsí na šňůru, a to tak, že se vedle sebe postaví na okraj koberce, a tudíž stojí vedle sebe v řadě jako prádlo na šňůře. Poté pedagog hudbu znovu zapne a děti se opět vrátí do pračky, kde se volným pohybem dle své fantazie pohybují. Po zastavení hudby se děti opět seřadí na šňůru. Tento postup několikrát opakujeme. Následně můžeme hru ztížit a zadáme dětem, aby se po zastavení hudby pokusily seřadit na šňůru dle velikosti od nejmenšího po největší.

3.2 AKTIVITA Č. 2 – KVĚTINY

Anotace: Na těchto dvou stranách se dítě seznámí se zapínáním knoflíků a poznáváním barev. Na jedné straně jsou květiny v květináči, přičemž jsou na něm ještě přišité korálky na šňůrce, kterými mohou děti posouvat a případně jednotlivé korálky i spočítat. Na druhé straně jsou květiny pro změnu na trávě. Každá rostlina má jinak barevný okvětní lístek. Cílem této aktivity je odepnout a následně dle barev a barevných knoflíků správně přiřadit a zapnout okvětní lístky.

Obrázek 3: Náhledové foto aktivity č. 2

Zapínání knoflíků je technika, díky které se knoflík prostrčí do knoflíkové dírky a tím vznikne zapnutí daného předmětu, v tomto případě zapnutí barevného kvítku ke stejně

barevnému knoflíku neboli středu květiny. Dítě se díky této aktivitě naučí, jak zapínat knoflíky, a zároveň pomocí barevných kvítků dochází k procvičování, třídění a přiřazování barev.

Květina: Květiny jsou rostliny, které rostou všude. Na souši i ve vodě, ve volné přírodě i ve městech, na pouštích i v horách. Z vody a vzduchu si rostliny umějí vytvořit potřebné živiny, ale musejí mít dostatek světla. Rostliny vyrůstají ze semen, pouze mechy, lišejníky, přesličky a kapradiny mají místo semen výtrusy. Na zahradách se pěstují např. růže, karafiáty, tulipány, pivoňky, narcisy, jiřiny nebo krokusy. Doma v květináčích pak muškáty, brambořík nebo kaktusy. Krásné rostliny též rostou na loukách a polích, kde rostou sedmikrásky, kopretiny, zvonky, chrpy nebo vlčí máky. (Žáček 2018, str. 84, 154)

Metodické pokyny pro pedagoga:

- Pedagog dětem názorně ukáže, vysvětlí a popíše jednotlivou stranu, aktivitu knihy,
- Pedagog děti náležitě namotivuje hádankami, a tím se snaží probudit zájem dětí o danou stanu, aktivitu,
- Pedagog děti seznámí s povědomím o pěstitelství, péčí o květiny,
- Rozhovor s dětmi na téma květiny + vlastní zkušenosti s pěstováním,
- Pedagog pokládá dětem otázky k práci s knihou (viz níže).

Podněty k práci s knihou:

- Co vidíš na této dvojstraně?
- Co je na první straně?
- Co je na druhé straně?
- Kolik vidíš květin?
- Jaké mají barvy?
- Kolik květin je v květináči?
- Kde vidíš květinu se žlutým (červeným, modrým, růžovým, fialovým apod.) kvítkem?

Co se dítě naučí:

- **Procvičování a rozvoj jemné motoriky** (manipulace s knoflíky, odepínání a zapínání květiny pomocí knoflíků, manipulace s dřevěnými korálky na květináči),
- **Rozvoj vnímání barev** (přiřazování a určování barev),
- **Rozvoj prostorové orientace** (vpravo x vlevo, dole x nahoře).

- **Rozvoj trpělivosti a soustředěnosti** (zapínání a odepínání okvětních listů).

Motivace:

Hádanky

Jejich květy rostou, zrají, paprskům se podobají. Víte, kdy je sluncí více? Když rozkvetou _____. (slunečnice)	Kvete letos, kvetla loni, přenádherně přitom voní. Trny má, tak píchat může, jako každá jiná _____. (růže)
Dlouhý stonek, bílý květ, co má uvnitř žlutý střed. Uhádnete za vteřinu? Mám na mysli _____. (kopretinu)	Nejdřív žlutá, potom bílá, s chmýřím lehkým jako víla. Utrhneme pro Elišku, krásně žlutou _____. (pampelišku)
Každý na to kouká, civí, na jaře se dějí divy. Rozkvete vždy jeden pán. Víte, který? _____. (tulipán)	Fialové drobné květy, všechny včelky se k nim letí. Krásně voní do dálky, hlavně drobné _____. (fialky)

(Pospíšilová 2007, str. 88-93)

3.3 AKTIVITA Č. 3 – PUZZLE

Anotace: Tato činnost obsahuje puzzle, které se skládají ze čtyř dílků. Úkolem dítěte je odepnout puzzle pomocí suchého zipu a následně puzzle opět do knihy složit. Po složení všech dílků vznikne dítěti obrázek lva.

Obrázek 4: Náhledové foto aktivity č. 3

Puzzle: Puzzle je označení pro skládačku či hlavolam, který vznikne rozřezáním obrázku či destičky na několik různých dílů, které se následně poskládají. Dílky mohou být různě veliké, a to od těch největších, které jsou vhodné již pro děti od útlého raného věku, až po několik set malých dílků vhodných především pro děti starší a dospělé. Puzzle (jednotlivé dílky) do sebe zapadají jediným způsobem, postupným složením vytvoří předem rozřezaný obrázek.

Lev: Lev má velmi dobrý zrak, stačí mu jediný rychlý pohled, aby spatřil svou kořist i uprostřed velikého území. Nosem cítí pachy různých zvířat, a to i na velkou dálku. Lev je jeden z největších predátorů s dlouhými a ostrými zuby. Má nejsilnější a největší tlapy ze všech kočkovitých šelem. Potřebuje je, aby mohl rychle běhat a lovit. Lev je králem zvířat a má obrovskou, huňatou a krásnou hřívu. Tou se liší od lvic a dodává mu královský vzhled. Hříva lva začíná růst ve dvou letech a v dospělosti mu pokrývá hlavu, krk, ramena a část hřbetu. Lev žije v Africe v savaně, což je něco jako velikánská louka a na ní jen několik stromů. V savaně je horko a střídají se tu pouze dvě roční období, a to vlhké období neboli období dešťů a suché období, kdy vůbec nezaprší. Lev je masožravec, tudíž se živí masem, ulovenou kořistí. (Lev: bydlím v savaně 2019, str. 2-7)

Metodické pokyny pro pedagoga:

- Pedagog dětem názorně ukáže, vysvětlí a popíše jednotlivou stranu, aktivitu knihy,
- Pedagog děti náležitě namotivuje básničkou, a tím se snaží probudit zájem dětí o danou stanu, aktivitu,
- Pedagog dětí seznámí s konkrétním typem hlavolamu – puzzle,
- Pedagog děti seznámí s povědomím o zvířatech, konkrétně lvech,
- Rozhovor s dětmi na téma puzzle, lev a ostatní zvířata,
- Pedagog pokládá dětem otázky k práci s knihou (viz níže).

Podněty k práci s knihou:

- Co vidíš na této straně?
- Kolik dílů má puzzle? Spočítej je.
- Jakou barvu mají oči lva?

Co se dítě naučí:

- **Procvičování a rozvoj jemné motoriky** (odepínání a zapínání suchého zipu),
- **Rozvoj předmatematických představ** (složení obrázku, celku),
- **Rozvoj trpělivosti a soustředěnosti** (skládání dílků, manipulace s dílky).

Motivace:

Básnička

Po pralese běhá lvice,

je to velká krasavice.

Naše Míca je jen malá,

ta by se jí jistě bála.

Tady ale máme lva,

kdo by se ho, děti, bál?

Čtyři dílky puzzlí máme,

lvíčka si z nich poskládáme.

3.4 AKTIVITA Č. 4 – HLEMÝŽĎ

Anotace: Tato strana aktivity je zaměřena na jemnou manipulaci prstů, přičemž se rozvíjí jemná motorika, trpělivost a soustředěnost. Úkolem dítěte je posunout předměty, které jsou přišity pod ulitou, do středu ulity a zpět. Dítě vše zvládne pomocí prstů, jimiž zmíněné předměty postrkuje.

Obrázek 5: Náhledové foto aktivity č. 4

Hlemýžď: Hlemýžď zahradní je býložravý plž s vápenatou skořápkou. Pohybuje se po svalnaté noze, z níž se vysunují čtyři masitá tykadla. Na dvou z nich má hlemýžď oči. Při ohrožení se stáhne do ulity. Na podzim se hlemýždi zahrabávají do země, ulitu uzavřou vápenatým víčkem a spí až do dubna. (Žáček 2018, str. 45)

Metodické pokyny pro pedagoga:

- Pedagog dětem názorně ukáže, vysvětlí a popíše jednotlivou stranu, aktivitu knihy,
- Pedagog děti náležitě namotivuje básničkou, a tím se snaží probudit zájem dětí o danou stranu, aktivitu,
- Pedagog děti seznámí s povědomím o zvířatech, konkrétně hlemýždích,
- Rozhovor s dětmi na téma hlemýždi + vlastní zkušenosti dětí,
- Pedagog pokládá dětem otázky k práci s knihou (viz níže).

Podněty k práci s knihou:

- Vymyslíš hlemýždi nějaké jméno?
- Na kterou stranu leze hlemýžď?
- Kolik předmětů je ukryto v ulitě? Spočítáš je?
- Jakou barvu má hlemýžď?
- Jakou barvu má ulita?

Co se dítě naučí:

- **Procvičování a rozvoj jemné motoriky** (procvičení prstů při postrkování předmětů bludištěm – ulitou),
- **Rozvoj prostorové orientace** (rozlišování vpravo x vlevo),
- **Rozvoj trpělivosti a soustředěnosti** (postrkování předmětů).

Motivace:

Básnička

To se dějí v trávě věci,
závod v běhu mají šneci.
To je vážně k nevíře,
koukat na ty hlemýždě.
Maratón pro naše šneky,
deset metrů podél řeky.
Od červené maliny,
běží už tři hodiny.
U rozkvetlé kopretiny,
si dal vítěz vitamíny.
Po svačince z jitrocele,
volal Kamil: „Zase leje!“
Zalez rychle do domečku,
než přestane pršet, šnečku!

(Hlemýžď, pohádky o zvířátkách, pohádky pro děti.cz, 2019)

3.5 AKTIVITA Č. 5 – KALHOTY A BOTY

Obrázek 6: Náhledové foto aktivity č. 5

Anotace: Díky této straně si dítě vyzkouší rozvazování a zavazování tkaniček u bot a zapínání a rozepínání přezky (pásku) u kalhot.

Boty: Dříve šili boty ševci, dnes se vyrábějí v obuvnických továrnách. Používá se na mě přírodní a umělá kůže, guma, plátno i plastické hmoty. Každá bota se skládá z několika dílů, které se sešijí nebo slepí. Prorazí se dírky pro tkaničky, všije se vnitřek, přišije se podrážka a vlepí se dovnitř vložka. Následně si v obchodě s obuví můžeme vybrat boty podle svého vkusu. (Žáček 2018, str. 16)

Kalhoty: Jsou část oblečení, které má dvě nohavice, a zakrývá nám část od pasu až dolů po nohy, kotníky.

Metodické pokyny pro pedagoga:

- Pedagog dětem názorně ukáže, vysvětlí a popíše jednotlivou stranu, aktivitu knihy,
- Pedagog děti náležitě namotivuje básničkami, a tím se snaží probudit zájem dětí o danou stanu, aktivitu,
- Pedagog děti seznámí s povědomím o oblečení, vhodném oblékání,
- Rozhovor s dětmi na téma zapínání a zavazování bot, tkaniček,
- Pedagog pokládá dětem otázky k práci s knihou (viz níže).

Podněty k práci s knihou:

- Co vidíš na této straně?
- Jakou barvu mají kalhoty?
- Mají kalhoty nějaké zapínání? Jak vypadá?

Co se dítě naučí:

- **Procvičování a rozvoj jemné motoriky** (zapínání a rozepínání přezky u kalhot, rozvazování a zavazování tkaniček u bot),
- **Rozvoj trpělivosti a soustředěnosti** (zapínání, odepínání přezky, zavazování a rozvazování tkaniček).

Motivace:

Básničky

Kalhoty	Boty
Do tunelu jede vlak,	*Já mám nové botičky,*
pomaličku, je to tak.	*mají bílé tkaničky.*
Kudy, kudy cestička,	*Jednu kličku, druhou kličku,*
už je venku nožička!	*zavážu je na mašličku.*

3.6 AKTIVITA Č. 6 – SVETR

Obrázek 7: Náhledové foto aktivity č. 6

Anotace: Dítě si na základě této strany aktivity vyzkouší rozepnout a zapnout svetr pomocí několika knoflíků. Zapínání je technika, při které je zapotřebí různých spojovacích pomůcek, jako jsou například zipy či knoflíky. Knoflíky slouží ke spojení dvou částí oděvu (kabát, košile apod.). Ke spojení obou částí textilu knoflíkem dochází provlečením knoflíkovou dírkou podobné velikosti.

Svetr: Svetr je typ, druh oblečení, který se využívá nejčastěji v chladných, zimních dnech. Bývá pletený a může být oblečen přes hlavu nebo na zapínání.

Metodické pokyny pro pedagoga:

- Pedagog dětem názorně ukáže, vysvětlí a popíše jednotlivou stranu, aktivitu knihy,
- Pedagog děti náležitě namotivuje pohybovou hrou, a tím se snaží probudit zájem dětí o danou stanu, aktivitu,
- Pedagog děti seznámí s povědomím o získávání vlny a výroby svetrů,
- Rozhovor s dětmi na téma oblékání,
- Pedagog pokládá dětem otázky k práci s knihou (viz níže).

Podněty k práci s knihou:

- Co vidíš na této straně?
- Kolik knoflíků je na svetru?

- Jakou barvu má svetr?
- Poznal bys, z čeho je svetr upletený?
- Jaký je materiál? Hebký, tvrdý, měkký? Popiš.
- Co se skrývá pod svetrem?

Co se dítě naučí:

- **Procvičování a rozvoj jemné motoriky** (manipulace s knoflíky, odepínání a zapínání svetru pomocí knoflíků),
- **Rozvoj trpělivosti a soustředěnosti** (odepínání a zapínání knoflíků).

Motivace:

Pohybová hra: Svetry

Pomůcky: svetry, klubíčka vlny, (obrázky svetrů a klubíček vln)

Popis: Ve vymezeném prostoru třídy pedagog pohází na koberec různé jednobarevné svetry dle počtu dětí, a to tak, aby každé dítě mělo jeden svetr. Dále také několik klubíček vlny. Vytvoříme dvě skupiny. Úkolem dětí je vyběhnout, vždy po jednom ze svého týmu, vybrat si jeden svetr a k němu najít vhodně barevné klubíčko dle barvy onoho svetru. Po nalezení svetru a stejně barevného klubíčka se vrátí zpět ke své skupině a vybíhá další. Pokud by nebylo k dispozici tak velké množství svetrů či klubíček vlny, lze využít pouze vytištěné či jinak získané obrázky s těmito předměty, avšak reálné svetry a vlny jsou pro děti a tuto činnost vhodnější. Hra je u konce, až když každé dítě má svetr a klubíčko.

Dětí se ptáme:

- Z čeho jsou svetry upletené?
- Kde se ta vlna vzala?
- Kde žijí ovečky?
    - Čím se živí?
    - Jaký mají užitek?

Další možné činnosti k tématu: lepení kousků vlny na čtvrtku, na předem nakreslený obrys svetru (výroba svetru), oblékání panenek a panáčků, posílání klubíčka vlny v kruhu mezi dětmi, pantomima – ovečky, pletení a výroba svetru. (Metodický portál RVP – odkud máme svetr.cz, 2008)

3.7 AKTIVITA Č. 7 – BARVY (BAREVNÁ DŘÍVKA)

Obrázek 8: Náhledové foto aktivity č. 7

Anotace: Na těchto dvou stranách má dítě možnost manipulovat s barevnými dřívky, které se přiřazují, třídí do stejně barevných kapsiček. Dřívka jsou dřevěná a následně obšita jednobarevným filcem.

Barvy: Mezi primární barvy řadíme červenou, žlutou, modrou. Do sekundárních či doplňkových barev, které vznikají smícháním dvou primárních barev, zařazujeme oranžovou, fialovou a zelenou. Při smíchání těchto barev nám vznikne hnědá. Mezi neutrální barvy patří bílá, hnědá, béžová. Barvy můžeme rozdělit na teplé (žlutá, červená, oranžová) a studené (modrá, zelená, fialová). (Vše o barvách: Umělecký ateliér, 2020)

Metodické pokyny pro pedagoga:

- Pedagog dětem názorně ukáže, vysvětlí a popíše jednotlivou stranu, aktivitu knihy,
- Pedagog děti náležitě namotivuje pohybovou hrou, a tím se snaží probudit zájem dětí o danou stanu, aktivitu,
- Pedagog děti seznámí s povědomím o barvách, jejich míchání a vzniku různých odstínů,
- Rozhovor s dětmi na téma barvy, jaký předmět má jakou barvu,
- Pedagog pokládá dětem otázky k práci s knihou (viz níže).

Podněty k práci s knihou:

- Co je na této straně?
- Jaké barvy vidíš?
- Spočítej všechna dřívka.
- Která barva se ti líbí nejvíce?

Co se dítě naučí:

- **Procvičování a rozvoj jemné motoriky** (manipulace s barevnými dřívky),
- **Rozvoj vnímání barev** (rozpoznávání a přiřazování barev).

Motivace:

Pohybová hra: Barevná potrava

Pomůcky: barevná víčka od PET lahví, kolíčky na prádlo, krmítka (obruče, misky apod.)

Popis: Každé dítě dostane svůj kolíček (zobáček), díky kterému se bude snažit přenést potravu (víčka od PET lahve) ke zvířátkům do krmítek (misek, obručí apod.). Kolíček děti uchopí do ruky, přidrží si jím potravu a přenesou ji do krmítka. Ta mohou být postavena z kostek, nebo nakreslena na papíře či se jen stát vyznačeným územím (polem), kam mají děti ulovenou potravu donést. Úkolem je pomocí kolíčku (zobáčku) přenést potravu z jednoho místa na druhé. Důležité je donést potravu do stejně barevného krmítka jako je barva potravy (víčka).

3.8 AKTIVITA Č. 8 – ROČNÍ OBDOBÍ

Obrázek 9: Náhledové foto aktivity č. 8

Anotace: Díky této dvojstraně si dítě může vyzkoušet, jak vypadá strom během celého roku. Může vidět změny jednoho stromu od kvítků, plodů, listů až vloček na holém stromě. Na jedné straně jsou čtyři kapsy dle ročního období: jaro – kvítky, léto – jablka (plody), podzim – barevné listy, zima – vločky. Na druhé straně je holý strom, na který dítě připíná dané předměty dle ročního období, a to pomocí patentek. Při této aktivitě se rozvíjí především jemná motorika, kterou dítě využívá především u manipulace s malými částmi této aktivity, jako jsou například filcové předměty daného ročního období a připínání pomocí patentek.

Roční období: Je pravidelné střídaní čtyř období (jaro, léto, podzim, zima). Stromy dýchají pomocí listů a přijímají potravu kořeny. Každý strom se v průběhu roku mění. Stromy jsou obdivuhodné organismy. K životu jim stačí voda, vzduch, sluneční světlo a trocha živin. Vodu sají podzemními kořeny, vzduch vdechují listy.

Jaro u nás začíná 20., nebo 21. března a trvá do 20. června. Otepluje se, taje sníh a led. Příroda se probouzí ze zimního spánku. Rostliny kvetou a rodí se mláďata. Stromy jsou obaleny květy a mladými zelenými lístky.

Léto trvá od 21. června do 22. září. Je to nejteplejší období celého roku. Na polích dozrává obilí a v sadech zase ovoce. Z květů na stromech vznikají plody.

Podzim u nás trvá od 23. září do 20. prosince. Slunce se odvrací a začíná se ochlazovat. Dozrává podzimní ovoce, z polí se sklízejí brambory a řepa. Stromy shazují listí a příroda se chystá k zimnímu spánku. Listy se zbarvují a opadávají, strom bude brzy holý, bez listů.

Zima začíná 21. prosince a trvá až do 20. března. Dny jsou krátké a noci dlouhé. Přichází mráz, vlivem kterého zamrzají rybníky a řeky. Obvykle též padá sníh. Stromy nepřijímají žádnou potravu, výživu a spí, tím nabírají síly na další rok. (ŽÁČEK, 2018, str. 152-153)

Metodické pokyny pro pedagoga:

- Pedagog dětem názorně ukáže, vysvětlí a popíše jednotlivou stranu, aktivitu knihy,
- Pedagog děti náležitě namotivuje pomocí vytvořené pomůcky a též básničkami, a tím se snaží probudit zájem dětí o danou stránku, aktivitu,
- Pedagog děti seznámí s daným tématem – „roční období“,
- Rozhovor s dětmi na téma roční období – popis a charakteristika jednotlivých období,
- Pedagog pokládá dětem otázky k práci s knihou (viz níže).

Podněty k práci s knihou:

- Co je na těchto dvou stranách?
- Co vidí na první straně?
- Co vidíš na druhé straně?
- Kolik kapes je na první straně?
- Jakou barvu má strom?
- Kolik je v kapsách květů (jablek, listů, vloček)?

Co se dítě naučí:

- **Procvičování a rozvoj jemné motoriky** (odepínání a připínání předmětů pomocí patentek),
- **Rozvoj trpělivosti a soustředěnosti** (manipulace s komponenty, práce s patentkami).

Motivace:

Pomůcky: vytvořené pomůcky (strom + čtyři folie s ročními obdobími)

Popis: Nejprve pedagog donese dětem již vytvořený strom (viz foto) a ukáže jim, jak snadno a zábavnou formou si mohou představit, co to roční období je a jak se stromy v průběhu roku

mění. Dvojstranu tvoří strom vytvořený z barevného papíru, jenž je nalepený na čtvrtce, a čtyři různé znaky ročního období nacházející se na průhledné folii. Vše spočívá v tom, že se na strom přiloží vždy jedna folie a takovýmto způsobem nám vznikne strom, např. na jaře, v létě apod. Můžeme toto několikrát opakovat a zkoušet. Následně si může každý vyrobit, vytvořit to samé.

Obrázek 10: Pomůcky (roční období)

Každý rok se střídá,

jaro, léto, podzim, zima.

JARO	LÉTO
Zasviť, slunce, ať jsme zlatí, *ať se zima rychle ztratí.* *Začni zpívat skřivánku,* *probuď jaro ze spánku.*	*Sluníčko nám pěkně svítí,* *natrhám ti náruč kvítí.* *Natrhám ti jahody,* *a pak hurá do vody*
PODZIM	ZIMA
Malíř podzim už je tu, *má barevnou paletu.* *Tažní ptáci na obloze,* *houfují se k odletu.*	*Jak peřina za peřinou,* *Po obloze mraky plynou.* *Pár těch peřin puklo mrazem,* *Peří se z nich sype na zem.*

(Žáček 2018, str. 152-153)

3.9 AKTIVITA Č. 9 – BERUŠKA (SLUNÉČKO SEDMITEČNÉ)

Anotace: Na této straně má dítě možnost vyzkoušet si rozepínání a zapínání zipu a též odepínání a připínání patentek neboli černých teček.

Slunéčko sedmitečné: Slunéčko sedmitečné, lidově beruška, patří mezi nejznámější hmyz v České republice. Tvar těla je mírně protáhlý. Je známé především pro své červeně zbarvené krovky se sedmi černými tečkami. Živí se výhradně mšicemi, za což jsou slunéčka sedmitečná považována za užitečné živočichy.

Obrázek 11: Náhledové foto aktivity č. 9

Metodické pokyny pro pedagoga:

- Pedagog dětem názorně ukáže, vysvětlí a popíše jednotlivou stranu, aktivitu knihy,
- Pedagog děti náležitě namotivuje pohádkou, a tím se snaží probudit zájem dětí o danou stanu, aktivitu,

- Pedagog děti seznámí s povědomím o zvířatech, konkrétně o sluněčku sedmitečném,
- Rozhovor s dětmi na téma sluněčko sedmitečné a náš hmyz,
- Pedagog pokládá dětem otázky k práci s knihou (viz níže).

Podněty k práci s knihou:

- Co vidíš na této straně?
- Jakou barvu má beruška?
- Jakou barvu mají její krovky a tečky?
- Kolik teček má beruška?
- Jaký tvar mají tečky?
- Vymyslíš jí jméno?
- Na kterou stranu beruška kouká?

Co se dítě naučí:

- **Procvičování a rozvoj jemné motoriky** (odepínání a připínání teček pomocí patentek, rozepínání a zapínání klasického zipu),
- **Rozvoj vnímání barev** (jakou barvu má beruška, její krovky, tečky),
- **Rozvoj prostorové orientace** (vpravo x vlevo),
- **Rozvoj předmatematických představ** (počet teček, tvar teček),
- **Rozvoj trpělivosti a soustředěnosti** (práce s patentkami).

Motivace:

Pohádka: Jak beruška hledala tečky, viz příloha č. 1 (Beruška, pohádky o zvířátkách, pohádky pro děti.cz, 2020)

3.10 AKTIVITA Č. 10 – MYŠ A SÝR

Obrázek 12: Náhledové foto aktivity č. 10

Anotace: Na této straně si dítě může vyzkoušet provlékání myši skrze díry v sýru. Provlékání je technika, kterou se daný předmět, v našem případě myš a její ocásek – tkanička, provléká dírami sýru. S touto technikou je dobré děti seznámit. Je vhodná pro zlepšení a rozvoj jemné motoriky, koordinaci ruky a oka, navlékání korálků a v neposlední řadě zavazování tkaniček u bot. Tato činnost, přestože se jedná o hru, vyžaduje u dětí velkou míru soustředěnosti a trpělivosti.

Myš: Myši jsou nejpočetnější hlodavci. Žijí všude. Myš domácí má skrýše v lidských obydlích, hraboši si hloubí nory v polích, hryzci škodí na zahradách.

Sýr: Sýr se vyrábí z mléka, převážně kravského, takzvaným sýřením. Velmi chutné jsou i sýry ovčí nebo kozí. Na světě se vyrábějí stovky typů a druhů sýrů. Například měkké a tavené, které se hodí k mazání, nebo tvrdé a plísňové. K nejznámějším patří eidam. (Žáček 2018, str. 181)

Metodické pokyny pro pedagoga:

- Pedagog dětem názorně ukáže, vysvětlí a popíše jednotlivou stranu, aktivitu knihy,
- Pedagog děti náležitě namotivuje hádankou a pohybovou hrou, a tím se snaží probudit zájem dětí o danou stranu, aktivitu,
- Pedagog děti seznámí s povědomím o zvířatech a výrobě sýru,
- Pedagog pokládá dětem otázky k práci s knihou (viz níže).

Podněty k práci s knihou:

- Co vidíš na této straně?
- Pomoz myšce prolézt všemi dírkami v sýru.
- Kolik dírek je v sýru?
- Jakou barvu má myš?
- Jakou barvu má sýr?

Co se dítě naučí:

- **Procvičování a rozvoj jemné motoriky** (provlékání myši a jejího ocásku malými otvory, dírkami v sýru, nácvik zavazování tkaniček, šněrování),
- **Rozvoj předmatematických představ, logického myšlení** (nalezení cesty přes všechny otvory v sýru, tvorba různých cest),
- **Rozvoj vnímání barev** (jakou barvu má myš, sýr),
- **Rozvoj trpělivosti a soustředěnosti** (provlékání myši otvory v sýru).

Motivace:

Hádanka: Malá je a stále piští, vyzná se i na smetišti. V díře ve zdi má svou skrýš. Kdopak je to? Přece _ _ _. (myš)

Pohybová hra: Myš a sýr

Pomůcky: proužky krepáku, žluté papírky (pro každé dítě tři kusy)

Popis: Vybereme jedno dítě, které bude myš a za kalhoty si upevní proužek krepáku jako myší ocásek. Všechny ostatní děti představují sýry. Každé dítě (sýr) dostane tři malé žluté papírky, které sýr symbolizují. Hra začíná tím, že myš chytá sýry. Koho se dotkne, ten musí odevzdat jeden sýr (žlutý lísteček) a poté může běhat dál. Pokud někoho myš chytí a dítě (sýr) už nemá žádné papírky, stává se z něj myš. Od paní učitelky dostane ocásek, aby bylo zřejmé, kdo je myš, a zastrčí si ho za kalhoty. Myši postupně přibývají. Vyhrává zbývající poslední sýr, kterému zbyl nějaký lísteček. (Hranostaj.cz, 2016)

3.11 AKTIVITA Č. 11 – RUKA

Anotace: Na této dvojstraně je aktivita na procvičení pozornosti, jemné motoriky, paměti, ale především prostorové orientace. Na první straně jsou k dispozici kartičky s obrázkem ruky, na nichž jsou přes prsty různobarevně vyznačeny pruhy, které představují barevné gumičky. Karty jsou umístěny v kapsách, zabezpečeny suchým zipem, proti vypadnutí. Gumičky jsou k umístěny hned pod kartičkami. Jsou navlečeny na stužkách příslušných barev a opět připevněny pomocí suchého zipu.

Obrázek 13: Náhledové foto aktivity č. 11

Ruka: Ruka je část našeho těla. Máme pravou a levou. Skládá se z dlaně a pěti prstů – malíčku, prsteníčku, prostředníčku, ukazováčku a palce.

Metodické pokyny pro pedagoga:

- Pedagog dětem názorně ukáže, vysvětlí a popíše jednotlivou stranu, aktivitu knihy,
- Pedagog děti náležitě namotivuje básničkami, a tím se snaží probudit zájem dětí o danou stanu, aktivitu,
- Pedagog děti seznámí s povědomím o lidském těle a jeho částech,
- Pedagog pokládá dětem otázky k práci s knihou (viz níže).

Podněty k práci s knihou:

- Co vidíš na této dvojstraně?
- Co je na první straně?
- Co je na druhé straně?
- Jakou barvu má ruka?
- Jaké barvy mají gumičky?
- Kolik je gumiček?

Co se dítě naučí:

- **Procvičování a rozvoj jemné motoriky** (manipulace s barevnými gumičkami a následné nandávání na ruku ušitou z filcu),
- **Rozvoj předmatematických představ** (prostorová orientace, nahoře x dole, vedle, vpravo x vlevo, uprostřed),
- **Rozvoj trpělivosti a soustředěnosti** (manipulace s gumičkami, navlékání na ruku).

Motivace:

Básničky

Ruce, ruce, ručičky, *máte hezké prstíčky,* *máte hebké dlaně,* *zatleskáme na ně.*	*Všechny moje prsty,* *schovaly se v hrsti.* *Spočítám je hned,* *jedna, dvě, tři, čtyři, pět.*	*Prsty, prsty, prsty,* *mám vás všechny v hrsti!* *Nakonec vás stisknu v pěst,* *a nebude to žádná lest.*

3.12 AKTIVITA Č. 12 – STATEK A PRSTOVÍ MAŇÁSCI

Obrázek 14: Náhledové foto aktivity č. 12

Anotace: Díky této dvojstraně si dítě může vyzkoušet hraní divadla pomocí prstových maňásků vytvořených z filcu. Na první straně je statek, ve kterém jsou schována zvířátka – maňásci. Druhá strana slouží jako prostor pro hru či schování zvířat do trávy.

Loutky: Loutky jsou figurky ze dřeva, látky, papíry nebo plastu. Pravěcí lidé používali loutky při magických a náboženských obřadech. Dnes s nimi hrajeme loutkové divadlo. Nejčastěji to bývají tzv. marionety, které jsou zavěšené na nitích, nebo maňásci, kteří jsou navlečeni na rukou či prstech jako rukavice. (Žáček 2018, str. 93)

Mládě: Nedospělý člověk je dítě, nedospělé zvíře je mládě. Některá mláďata jsou samostatná hned po narození. Jiná, třeba štěňata a koťata, se zase naopak rodí bezbranná a jejich rodiče je chrání a krmí tak dlouho, dokud se o sebe neumějí postarat sama. (Žáček 2018, str. 99)

Metodické pokyny pro pedagoga:

- Pedagog dětem názorně ukáže, vysvětlí a popíše jednotlivou stranu, aktivitu knihy,
- Pedagog děti náležitě namotivuje hrou (živé pexeso) a také zvířecími hádankami, a tím se snaží probudit zájem dětí o danou stanu, aktivitu,
- Pedagog děti seznámí s povědomím o divadle, zvířatech, maňáscích, loutkách,
- Rozhovor s dětmi na téma divadlo, představení + vlastní zkušenosti dětí,
- Pedagog pokládá dětem otázky k práci s knihou (viz níže).

Podněty k práci s knihou:

- Povídej, co vidíš na této straně.
- Poznáš, co je tu za zvířátka? Čím jsou pro lidi užitečná?
- Jaká jiná zvířata znáš?
- Vymyslíš jim jména?
- Jakou barvu má prase (kráva, pes, slepice apod).?

Co se dítě naučí:

- **Procvičování a rozvoj jemné motoriky** (otevírání a zavírání vrat u stodoly pomocí podlouhlého knoflíku, manipulace s prstovými maňásky, vkládání a vyndávání maňásků z kapsiček),
- **Rozvoj vnímání barev (**rozlišování a poznávání barev),
- **Rozvoj fantazie a představivosti** (hraní divadelního představení, příběhů se zvířátky – maňásky).

Motivace:

Hra: *Živé pexeso*

Pomůcky: kartičky s obrázky zvířat

Popis: Princip hry je stejný jako u klasického pexesa. Na začátku vybereme dva hráče, kteří budou hádat. Jdou za dveře, odkud neuvidí na ostatní, mezitím se ostatní hráči rozdělí do dvojic a domluví se, jaké zvíře (zvířecí zvuk) budou představovat. V našem případě dětem rozdáme kartičky s obrázky zvířat, jejichž zvuky bude každý předvádět. Tito hráči představují kartičky pexesa. Ze zvířecích zvuků vybereme například: pes-haf, kočka-mňau, medvěd-brum, slepice-kokokokodák, koza-méé, kráva-bůůů atd. Kartičku si každý drží v ruce, a když zapomene, jaké zvířátko zvířecí zvuk představuje, podívá se na obrázek. Dále se rozestoupí různě po místnosti, aby nebyly vždy dvě stejná zvířata vedle sebe. Poté zavolají dva hráče, kteří čekali za dveřmi. Ti si stoupnou před ostatní hráče a vyvolávají, respektive otáčí pexeso. Vybraný hráč následně předvede zvířecí zvuk. Pokud hádač uhádne, která dvojice k sobě patří (dělají stejný zvuk), tato dvojice půjde na jeho stranu.

Hru lze hrát na několik způsobů dle věkové kategorie. Místo zvířat (zvířecích zvuků) můžeme vymyslet například pohádkové dvojice či hrát živé pexeso s barvami – barevnými víčky od PET lahví. Víčko si každé dítě drží v ruce, aby se v případě, že zapomene, co je za barvu, mohlo podívat.

Hádanky:

- Má čtyři nohy, ocásek, dvě ouška, čumáček a štěká. (PES)
- Má hebkou srst, tiše našlapuje a chytá myši. (KOČKA)
- Má dvě nohy, barevné peří a vítá nový den. (KOHOUT)

3.13 AKTIVITA Č. 13 – BAREVNÉ TVARY

Obrázek 15: Náhledové foto aktivity č. 13

Anotace: Tato strana nabízí možnost poznání různých tvarů a barev. Úkolem této aktivity je pomocí suchého zipu přichytit odpovídající tvar na stejný podklad tvaru.

Tvary: Tvar je geometrický obrazec, který můžeme vidět všude kolem nás. Tvoří obrys povrchového nebo prostorového útvaru. Tvar je podoba či forma daného objektu.

Například: Kruh – slunce, míč, sněhová koule,

Čtverec – dům, hrací kostka,

Trojúhelník – střecha, čepice,

Obdélník – vlak, autobus, komín,

Šestiúhelník,

Srdce.

Některé geometrické tvary mohou připomínat např. i dopravní značky.

Metodické pokyny pro pedagoga:

- Pedagog dětem názorně ukáže, vysvětlí a popíše jednotlivou stranu, aktivitu knihy,
- Pedagog děti náležitě namotivuje hrou, a tím se snaží probudit zájem dětí o danou stranu, aktivitu,
- Pedagog děti seznámí s daným tématem „tvary a barvy“ + rozhovor s dětmi,
- Pedagog pokládá dětem otázky k práci s knihou (viz níže).

Podněty k práci s knihou:

- Co vidíš na této straně?
- Kolik vidíš tvarů?
- Jakou má barvu obdélník (čtverec, trojúhelník apod.)?
- Kde je kruh (čtverec, obdélník)?
- Který tvar je mezi obdélníkem a trojúhelníkem?

Co se dítě naučí:

- **Procvičování a rozvoj jemné motoriky (**odepínání a zapínání suchého zipu),
- **Rozvoj prostorové orientace (**rozlišování vpravo x vlevo, nahoře x dole, uprostřed, mezi obdélníkem a trojúhelníkem),
- **Rozvoj předmatematických představ (**rozpoznávání tvarů a barev, počítání, logické uvažování).

Motivace:

Hra: Skládání rozstříhaného obrázku

Pomůcky: rozstříhané obrázky

Popis: Pedagog nakreslí na rub každého dílu rozstříhaného obrázku stejný symbol (kruh, obdélník, čtverec, trojúhelník aj.). Děti se poté rozdělí do skupin. Skupina si vybere jeden geometrický tvar a hledá pak části obrázku s tímto tvarem po třídě. Obrázek následně sestaví. (Sloupová 2014, str. 164)

3.14 AKTIVITA Č. 14 – METEOROLOGICKÉ HODINY

Anotace: Tato strana obsahuje meteorologické hodiny s několika symboly počasí – duha, polojasno, jasno, slunce, sníh, bouřka, zataženo aj. Pomocí hodinové ručičky dítě ukazuje, nastavuje hodiny dle počasí, které právě je. Díky této aktivitě se děti naučí základní meteorologické značky, symboly a začnou pozorovat, co se děje venku. Zjistí, jaké barvy má duha a jak se mění počasí.

Obrázek 16: Náhledové foto aktivity č. 14

Počasí: Je okamžitý stav atmosféry v určitém regionu a v konkrétním čase. Neustále se mění. Jednou svítí slunce, jindy je zamračeno nebo prší. Jednou je větrno, jindy zase bezvětří. Předpovídáním počasí se zabývají meteorologové. Podle teploty, tlaku, vlhkosti vzduchu a dle směru větrů odhadují, jak se bude počasí vyvíjet. (Žáček 2018, str. 130-131)

Hodiny: Hodiny jsou určeny především k ukazování a měření času, avšak v tomto případě nám hodiny slouží jako pomůcka na určování počasí.

Čas: Ručičky hodin oběhnou ciferník a vrátí se zpět na začátek, ale čas se nikdy nevrací. Běží neustále kupředu. Čas měříme na hodiny. Každá hodina má 60 minut a každá minuta 60 sekund. Den se skládá z 24 hodin a rok má 365 dnů. (Žáček 2018, str. 23)

Bouřka: Je jiskření na obloze, přičemž je blesk elektrický výboj, který vzniká přirozeným pnutím v atmosféře. Mraky jsou tedy nabité elektřinou. Nejprve se na obloze objeví blesk, to je to, co vidíme, a následně pak hrom, to je to, co slyšíme – zahřmění.

Mlha: Je kondenzovaná vodní pára. Tvoří se za velmi vlhkého počasí, kdy se z lesů a luk vypařuje hodně vody.

Slunce: Je velká žhavá koule. Umí být příjemné a teplé, někdy až horké. Když svítí, kvetou rostliny. Bez slunečných paprsků by na Zemi nebyl život.

Vítr: Je proudění vzduchu. Fouká ze všech stran. Vítr od severu bývá studený, a naopak jižní vítr teplý. Východní vítr bývá suchý a západní přináší déšť.

Déšť: Z nebe padají kapky vody. Mraky se vyprazdňují. Déšť je důležitý k zavlažení půdy a díky dešti krásně kvetou rostliny.

Zataženo: Nebe je šedé a smutné.

Polojasno: Na obloze je málo mraků a slunce svítí.

Jasno: Na obloze nejsou žádné mraky a slunce svítí.

Sníh: Je zmrzlý déšť.

Metodické pokyny pro pedagoga:

- Pedagog dětem názorně ukáže, vysvětlí a popíše jednotlivou stranu, aktivitu knihy,
- Pedagog děti náležitě namotivuje pohybovými hrami a pohádkou, a tím se snaží probudit zájem dětí o danou stanu, aktivitu,
- Pedagog děti seznámí s povědomím o počasí a jeho základními pojmy,
- Rozhovor s dětmi na téma počasí, jeho změny a charakteristika + vlastní zkušenosti dětí,
- Pedagog pokládá dětem otázky k práci s knihou (viz níže).

Podněty k práci s knihou:

- Co vidíš na této straně?
- Jakou barvu mají hodiny?
- Jakou barvu má ručička?
- Jako obrázky jsou na hodinách?
- Kolik je obrázků na hodinách?

Co se dítě naučí:

- **Procvičování a rozvoj jemné motoriky** (při manipulaci s hodinovou ručičkou),
- **Rozvoj vnímání** (při pozorování počasí a venkovního okolí, změny počasí).

Motivace:

1) Pohybová hra: Kapky deště

Pomůcky: hudební nástroj pro pedagoga

Popis: Děti jsou jako kapky deště pobíhající po třídě. Pedagog má hudební nástroj, náčiní např. hudební dřívka, na které bude ťukat, nebo bubínek. Např. pomalé ťukání (poprchává) = děti pobíhají či chodí do rytmu pomalou chůzí, rychlejší ťukání (začíná pršet více) děti začínají pobíhat rychleji do rytmu ťukání. Nakonec prší hodně a ťukání je tak rychlé, že nakonec děti zrychlují a utíkají. Takto můžeme různě měnit intenzitu deště a úkolem dětí je do rytmu padajících kapek (ťukání) pobíhat.

2) Pohybová hra: Z vody do vody

Pomůcky: lano, švihadlo

Popis: Děti stojí za čárou, jako by byly na břehu. Ta může být označena např. hranou koberce či lanem, švihadlem. Před čárou je voda. Paní učitelka říká z vody do vody. Když řekne do vody, děti skočí před čáru – do vody, když řekne z vody děti skočí zpět dozadu za čáru. U malých dětí se může hrát bez čáry. Vždy když se řekne do vody, tak skočí v před, vždy když z vody skočí vzad.

3) Pohádka: Jak se slunce nudilo, viz příloha č. 2 (Žlutá pohádka-rodiče sobě.cz, 2020)

3.15 AKTIVITA Č. 15 – PES A VODÍTKO

Obrázek 17: Náhledové foto aktivity č. 15

Anotace: Na této straně knihy je hnědý pes, kterého dítě může připoutat na vodítko a následně odpoutat, a to pomocí karabiny. Vedle psa je v misce kost, která se dá umístit psovi do tlamy pomocí suchého zipu.

Pes: Je nejstarší domácí zvíře. Za jeho předka považujeme vlka. Lidé vyšlechtili více než 400 různých plemen od velkých, jako je například doga nebo bernardýn, až po ty nejmenší, jako je např. čivava. Psi jsou dobří a vytrvalí běžci s výborným sluchem a čichem. Psi od nedávna pomáhali jako hlídači, pomocníci při lovu a chovu dobytka. (Žáček 2018, str. 125)

Metodické pokyny pro pedagoga:

- Pedagog dětem názorně ukáže, vysvětlí a popíše jednotlivou stranu, aktivitu knihy,
- Pedagog děti náležitě namotivuje pohybovou hrou, a tím se snaží probudit zájem dětí o danou stanu, aktivitu,
- Pedagog děti seznámí s povědomím o domácích zvířatech, konkrétně psech,
- Pedagog pokládá dětem otázky k práci s knihou (viz níže).

Podněty k práci s knihou:

- Co vidíš na této straně?
- Na které straně sedí pes?
- Jakou barvu má vodítko?
- Kolik kostí má pes v misce?
- Jakou barvu má miska?
- Jaký obrázek je na misce?

Co se dítě naučí:

- **Procvičování a rozvoj jemné motoriky** (odepínání a zapínání suchého zipu, manipulace s karabinou – vodítkem),
- **Rozvoj prostorové orientace** (vpravo x vlevo),
- **Rozvoj předmatematických představ** (množství, počet).

Motivace:

Pohybová hra: Kočka a pes

Pomůcky: žádné

Popis: Zvolíme jedno dítě, které bude představovat kočku (můžeme zvolit i více dětí, volíme dle počtu dětí), ostatní děti jsou pejsci. Všichni pobíhají po vymezeném prostoru třídy, tělocvičny. Kočky se snaží chytit psy. Pokud se některá z koček dotkne psa, tak pes zůstane stát na místě a rozkročí nohy. Vysvobodit ho může pouze jiný pejsek tím, že ho mezi nohama podleze. Je to variace, modifikace hry na „Mrazíka“.

3.16 AKTIVITA Č. 16 – RYBAŘENÍ

Anotace: Na této straně nalezneme moře, ryby, loď, prut, ptáky a slunce. Úkolem dítěte je ulovit na prut rybu a odložit vedle knihy či symbolicky na loď. Ryby i prut obsahují magnety, které jsou všity uvnitř daného předmětu. Díky nim se dají ryby vylovit. Slunce má na paprscích našity rolničky, a tak při dotyku vydávají zvonivý zvuk.

Obrázek 18: Náhledové foto aktivity č. 16

Magnet: Každý magnet má kladný a záporný pól. Stejné póly se odpuzují, opačné přitahují.

Rybář: Rybáři loví ryby a vodní živočichy. Z námořních přístavů vyplouvají rybářské lodě do všech moří a oceánů. K lovení ryb se používají pruty nebo sítě. U nás se ryby chytají i v rybnících nebo řekách. Na březích řek a potoků můžeme vidět rybáře, kteří loví na udici, prut. (Žáček 2018, str. 157)

Metodické pokyny pro pedagoga:

- Pedagog dětem názorně ukáže, vysvětlí a popíše jednotlivou stranu, aktivitu knihy,
- Pedagog děti náležitě namotivuje písničkou a pohybovou hrou, a tím se snaží probudit zájem dětí o danou stanu, aktivitu,
- Pedagog děti seznámí s povědomím o rybách, chovu, rybolovu,
- Rozhovor s dětmi na téma rybář, ryby, rybolov.
- Pedagog pokládá dětem otázky k práci s knihou (viz níže).

Podněty k práci s knihou:

- Co vidíš na této straně?
- Kolik rybiček je v moři?
- Dokážeš všechny rybičky z vody vylovit?
- Jaké mají ryby barvy? Kterou barvu máš nejraději?
- Jakou barvu má loď?
- Teď vylov zelenou (červenou, modrou apod.) rybičku.
- Vymyslíš rybičkám jména?

Co se dítě naučí:

- **Procvičování a rozvoj jemné motoriky** (zachycení rybičky na prut pomocí magnetu, vkládání rybek zpět do moře, kapes),
- **Rozvoj předmatematických představ** (počítání rybiček),
- **Rozvoj vnímání barev** (barvy rybiček, lodi),
- **Rozvoj trpělivosti a soustředěnosti** (lovení rybiček).

Motivace:

1) Písnička: Rybička, maličká, viz příloha č. 3 (Stojan 2001, str. 7)
2) Pohybová hra: Rybičky a rybáři

Pomůcky: hudební nástroj pro pedagoga

Popis: Zvolíme jedno z dětí, které bude rybář. Ostatní děti jsou rybičky. Rybář stojí na jedné straně vymezeného prostoru a rybičky na druhé. Hra začíná říkankou: „Rybičky, rybičky, rybáři jedou.“ Poté, co rybář dopoví tento text, rozběhne se směrem k rybičkám a ty mají za úkol dostat se přes rybáře na druhou stranu. Rybář se snaží pochytat, co nejvíce rybiček, a to dotykem či jemným plácnutím. Rybičky, které rybář chytil, jsou nyní také rybáři a snaží se pochytat ostatní ryby. Říkanka se opakuje a následuje opět chytání rybiček rybáři.

4 PRAKTICKÁ ČÁST

V této části je popsána samotná výroba látkové didaktické knihy, a to od samotného vymýšlení, nákresu, po šití až konečné výroby. Popsáno bude též testování vyrobené didaktické pomůcky na dětech předškolního věku a jeho průběh. Na závěr bude vše zhodnoceno a popsáno.

4.1 VÝROBA DIDAKTICKÉ LÁTKOVÉ KNIHY

Didaktická látková kniha byla tvořena od června 2019 a její dokončení a finální verze knihy byla v březnu 2020.

Celkový počet hodin strávený u šití této knihy je k datu dokončení přesně 254 hodin. Toto číslo zahrnuje tvorbu a nákres návrhů jednotlivých stran, aktivit, přípravy materiálů, střihu látek a filcu, tak samotné šití na stroji či ruční šití, v neposlední řadě je třeba zmínit také celkové zkompletování celé knihy do konečné podoby.

Kniha a veškeré její části a jednotlivé komponenty byly šity v ruce a na šicím stroji.

Pro tvorbu zmiňované knihy je nejprve potřeba zvolit vhodný podklad. V tomto konkrétním případě to byly různě barevné látky s motivem jemných bílých puntíků. Tyto barevné látky byly zvoleny z důvodu pestrosti a barevnosti, ale zároveň jednoduchosti, jelikož je kniha určena dětem a je velmi důležité, aby na první pohled zaujala.

Jednotlivé strany aktivit byly po ušití seřazeny tak, aby se střídalo jak barevné pozadí, tak jednotlivé prvky k procvičování a samotná tématika stran.

Zvolené podkladové látky knihy byly nastříhány na čtverce o velikosti 25x25 cm. Následně byly tyto čtverce nažehleny na výztuhu, na které je z jedné části lepidlo, které se díky teplu z žehličky roztaví, a tak se látka na výztuhu snadno přilepí a lépe pak drží při další manipulaci s ní. Takto byly připraveny všechny podkladové strany. Dále po navržení jednotlivých stran s aktivitami byly vystřihnuty dané komponenty a části, které se našívaly a sešívaly dohromady. U každé strany aktivity bylo vždy odměřeny 3 cm okraje, který bude následně sloužit k sešití stran do knihy, tak abychom při svázání knihy nezasahovali do našitých, již vytvořených aktivit.

Úvodní, titulní strana byla šita jako úplně poslední, aby bylo dostatek času na promyšlení, jak bude kniha ve výsledku celá vypadat, do jakých barev laděna a čím bude první strana zajímavá. Jelikož je kniha určena dětem mateřských škol, chlapcům i dívkám, bylo důležité,

aby první strana nebyla vyloženě pouze klučičí, nebo holčičí. Proto nebylo v plánu ušít na první stranu auto či princeznu. Z tohoto důvodu byla nakonec zvolena nynější podoba úvodní strany, tj. holčička a chlapeček držící se za ruce a nad nimi pestrobarevná duha, která stranu barevně oživila a dodala jí tu správnou podobu. První strana je totiž velmi důležitá pro prvotní upoutání a zájem dítěte o knihu, musí ho nalákat ke zkoumání, hraní a manipulování s látkovou didaktickou pomůckou.

Obrázek 19: Titulní strana QB

Po našití komponentů a aplikací na jednotlivé strany, následovalo sešití vždy dvou stran k sobě, a to pomocí šicího stoje. Poté byla kniha olemována a začištěna tzv. šikmým proužkem.

Obrázek 20: Vazba QB

Doba ušití jedné strany byla odlišná od aktivity k aktivitě. Jedna strana trvala průměrně 10–15 hodin čisté práce. Doba závisela na náročnosti a množství jednotlivých komponentů konkrétních stran.

Jednotlivé listy knihy se dají vyndávat, a naopak je i možné přidávat nové díky zvolenému typu vazby. V tomto případě byla zvolena jednoduchá vazba pomocí stuhy.

Veškeré odstřižky látek a filcu byly schovávány a později využity např. při tvorbě menších, detailnějších částí.

4.2 TESTOVÁNÍ KNIHY

Didaktická látková kniha měla být testována v mateřské škole v Plzni, konkrétně v MŠ a ZŠ Plzeň-Božkov (Vřesinská 17). V této mateřské škole je pouze jedna třída o 28 dětech ve věku od 3 do 6 let a dětí s odkladem školní docházky. Aktuálně třídu tvoří 15 chlapců a 13 dívek. Z celkového počtu jsou 2 děti tříleté, 11 dětí čtyřletých, 7 dětí pětiletých, 5 dětí šestiletých a 3 děti s odkladem školní docházky.

Testování mělo probíhat v odpoledních hodinách ve výše zmiňované mateřské škole, a to na deseti dětech ve věku od 3 do 7 let.

Tento původní plán testování byl změněn, a to z důvodu nouzového opatření ČR a nařízení města Plzně ohledně dlouhodobého uzavření mateřských škol. *„Rada města Plzně souhlasila s dočasným přerušením provozu zřizovaných mateřských škol na území západočeské metropole. Od čtvrtka 12. března tak zůstanou plzeňské školky zavřené“.* (Statutární město Plzeň, 2020)

Plánovaná forma testování tedy byla pozměněna na kvalitativní možnost testování, konkrétně podrobnější testování celé didaktické knihy, tj. všech šestnácti aktivit, na 3 dětech předškolního věku.

Testování bylo tedy provedeno v prvním dubnovém týdnu na autorčiných rodinných příslušnících předškolního věku, a dále při hlídání dětí.

Jména dětí nejsou uvedena z důvodu osobní bezpečnosti a ochrany práv dítěte, tudíž je zde uvedeno pouze pohlaví a věk testovaných dětí.

Testování látkové didaktické knihy bylo zapisováno a zpracováno do tabulek, které naleznete v přílohách. Tabulky obsahují jak zájem/oblíbenost aktivit, obtížnost jednotlivých úkolů, tak i celkový čas strávený nad knihou. Tyto zkoumané oblasti obsahují dvou až třístupňové škály pro hodnocení. Knihu autorka otestovala na třech dětech, a to tříleté dívce, čtyřletém a sedmiletém chlapci.

Dívka (3 roky)

Jak dítě pracovalo při práci s didaktickou pomůckou: Dítě se zájmem prošlo veškeré aktivity knihy. Nejvíce času věnovala dívka aktivitě č. 1 a č. 7, tj. praní a sušení prádla, barvy – barevná dřívka. I přesto, že se dívce činnosti líbily, měla problém s věšením prádla pomocí malých dřevěných kolíčků a s jejich manipulací. Aktivita č. 5 (kalhoty a boty) dívku moc nezaujala. Měla problém jak se zavázáním tkaniček u bot, tak se zapnutím a rozepnutím přezky u kalhot. U celé knihy vydržela dívka 1 hodinu a 20 minut, poté již ztrácela pozornost a zájem.

Čas strávený u knihy: 1 hodina 20 minut

Tabulka testování (viz příloha č. 4).

Obrázek 21: Testování didaktické látkové knihy (dívka 3 roky)

Chlapec (4 roky)

Jak dítě pracovalo při práci s didaktickou pomůckou: U chlapce byl ihned vidět veliký zájem o knihu. Pečlivě plnil jednotlivé úkoly, aktivitu po aktivitě. Každé straně knihy věnoval dostatek času, a dokonce několik aktivit opakoval stále dokola. Největší úspěch měla opět aktivita č. 1 a poté aktivita č. 16, tj. praní a sušení prádla, rybaření. Aktivita č. 5 (kalhoty a boty), byla splněna pouze z části, a to z toho důvodu, že chlapci nešly zavázat tkaničky u bot, stejně tak jako tříleté dívce. Avšak přezku u kalhot zapnul a rozepnul naprosto bez problémů. Chlapec knize a úkolům v nich věnoval opravdu dlouhý čas, přesně 2 hodiny a 15 minut. Jen u rybaření (aktivita č. 16), strávil 35 minut z celkového času.

Čas strávený u knihy: 2 hodiny 15 minut

Tabulka testování (viz příloha č. 5)

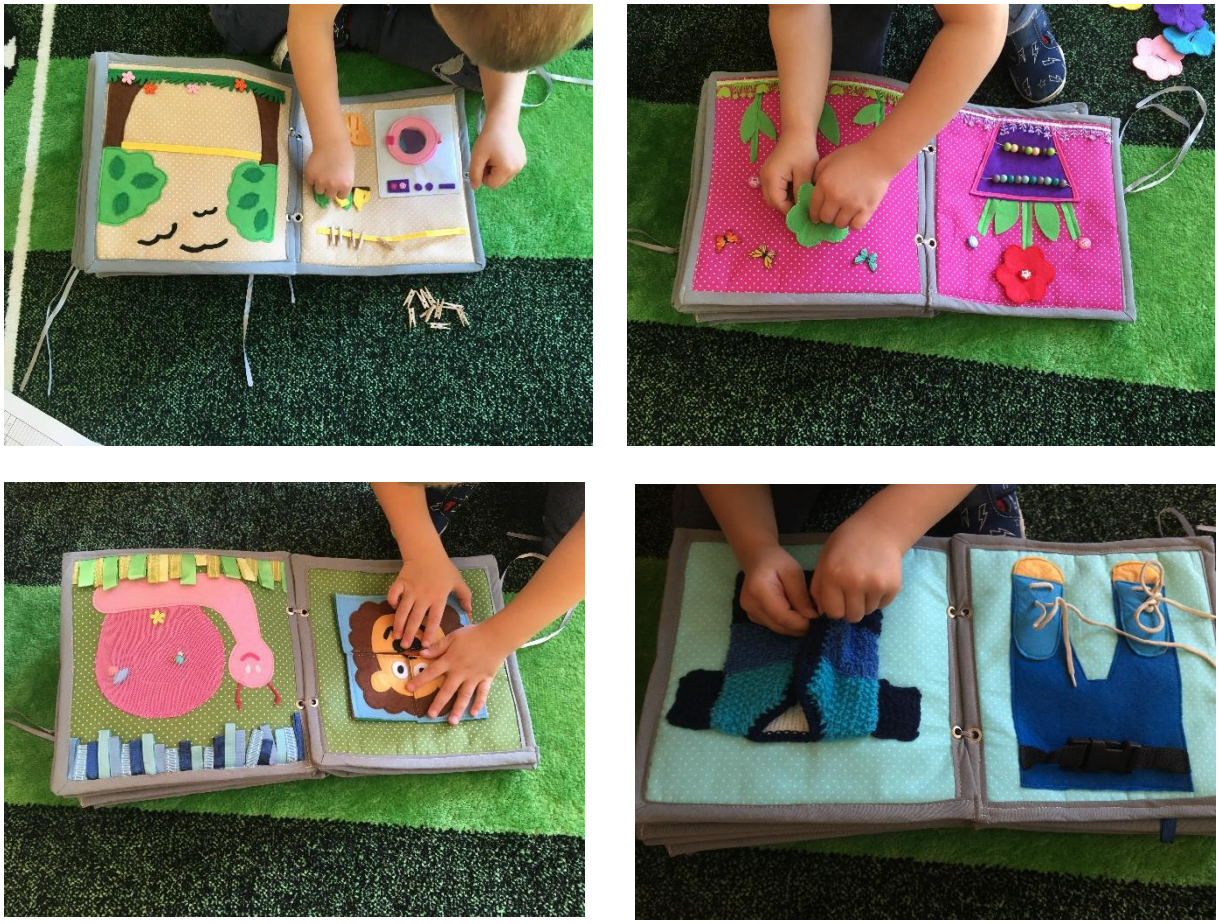

Obrázek 22: Testování didaktické látkové knihy (chlapec 4 roky)

Chlapec (7 let)

Jak dítě pracovalo při práci s didaktickou pomůckou: Chlapec s aktivitami obsaženými v knize neměl sebemenší problém. Při dotázání, zda jednotlivé aktivity byly lehké či těžké, odpověděl, že všechny aktivity byly lehké. Další otázky se týkaly zájmu a oblíbenosti konkrétních stran knihy. Zde chlapec uvedl, že se mu velmi líbily všechny aktivity až na aktivity č. 2 a č. 10. Zde uvedl, že nebyly špatné, ale pro něj spíše průměrné. Jedná se o aktivity květiny, myš a sýr. Nad knihou strávil 1 hodinu a 10 minut. Jedná se o předškoláka, tudíž byl se splněním úkolů rychlejší než děti mladší. Avšak některé aktivity ho zaujaly natolik, že u nich strávil více času.

Čas strávený u knihy: 1 hodina 10 minut

Tabulka testování (viz příloha č. 6)

Obrázek 23: Testování didaktické látkové knihy (chlapec 7 let)

4.3 REFLEXE

Po testování látkové didaktické knihy proběhlo, mezi autorkou této práce a dětmi, závěrečné hodnocení ohledně vyzkoušených, otestovaných aktivit. Největší úspěch u dětí měly aktivity č. 1, č. 7 a č. 16. Jedná se o aktivity praní a sušení prádla, barvy-barevná dřívka a rybaření. Tyto aktivity všechny tři testované děti vyhodnotily jako nejlepší a nejzábavnější. Strávily nad nimi nejvíce času ze všech aktivit v knize a několikrát se k nim vracely.

Za těžkou, ale zajímavou aktivitu označily 2 děti ze 3, aktivitu č. 11, což je aktivita, kde je úkolem dětí dle návodu-obrázků, správně navléknou a umístit gumičky na ruku vytvořenou z filcu. Nebyl zde problém s určením barev gumiček, ani s jejich navléknutím, ale se správným umístěním na prsty ruky. Tato aktivita je zaměřena jak na vnímání barev, rozvoj jemné motoriky, rozvoj trpělivosti a soustředěnosti, tak především v neposlední řadě i na rozvoj předmatematických představ, jako je prostorová orientace, pojmy nahoře, dole, nad pod, vpravo, vlevo a mezi. Testovaný sedmiletý chlapec s touto činností neměl sebemenší problém a aktivitu hodnotil jako lehkou a povedenou. Kdežto tříletá dívka a čtyřletý chlapec chybovaly. V tomto věku je to v normálu a přípustné. Po několika pokusech se nezávisle na sobě, však tyto dvě mladší děti zlepšovaly, a úkol plnily lépe a lépe. Nevzdaly to ihned po prvním neúspěchu, ba naopak, snažily se a neustále činnost opakovaly.

Naopak nejméně zábavnou, tedy neoblíbenou, nejhorší aktivitou, byla dětmi zvolena aktivita č. 5, č. 8, a č. 9. Jedná se o aktivity kalhoty a boty, roční období a beruška. Jako důvod bylo dětmi uvedeno, že se jim nedařila práce s předměty, komponenty obsahující patentky, a tudíž je aktivita nebavila. Autorka přiznává, že aktivity, ve kterých se vyskytují patentky jsou velmi obtížné, a to především proto, že jsou nové, a ještě málo opotřebené. Tím pádem do sebe špatně a těžce zapadávají.

Při tvorbě dalších stran aktivit či knih by autorka zvážila zařazení právě aktivit s využitím již zmiňovaných patentek. V tomto případě jsou to aktivity č. 8 a č. 9, tj. roční období a beruška. Manipulace s nimi je opravdu velmi obtížná, a to i pro autorku, jakožto dospělou osobu. Místo patentek může být pro příště zvolen jiný druh připínání, např. suchý zip či háčky.

ZÁVĚR

Při celkovém ohlédnutí se nad možnostmi, které se vybízí při práci s didaktickou látkovou knihou vytvořenou pro tuto bakalářskou práci, se dostáváme k jednomu ze stanovených cílů, a to zhodnocení jejího potenciálu pro výchovně-edukační proces v prostorách mateřské školy nebo v rodinném prostředí.

Desítky aktivit, vybízejících se pro práci s předškolními dětmi, plně dokazují vysokou míru uplatnění této didaktické látkové knihy. Fascinující není pouze samotný počet, ale i velmi široká škála těchto činností rozvíjejících vědomosti, schopnosti a dovednosti dítěte, jedná se zejména o oblast jemné motoriky či vnímání tvarů a barev.

Cíle této bakalářské práce byly zcela splněny, ať už se jedná o cíle týkající se fyzické podoby didaktické látkové knihy (popis pracovního postupu při její tvorbě včetně uvedení všech použitých materiálů), o obecném pojednání o látkové knize jakožto didaktické pomůcce zahrnující její historii a v neposlední řadě pasáže zabývající se využitím zmiňované knihy v pedagogické praxi. Dále též následném testování látkové didaktické knihy na dětech z mateřských škol.

Tento manuál obsahuje výčet 16 aktivit a podrobný popis každé z nich. Popis zahrnuje anotaci dané aktivity (strany/dvojstrany), příklad vhodného výkladu předmětu, pojmu či jevu pro předškolní děti, metodické pokyny pro pedagoga, podněty k práci s knihou, seznam vědomostí, schopností a dovedností, které se vlivem zapojení dané aktivity rozvinou. Nesmíme také zapomenout na vypsání vhodných možností motivace jednotlivých aktivit.

Závěrem je možno konstatovat, že didaktická látková kniha poskytuje takřka neomezené možnosti, jimiž se pedagog v rámci svého povolání může zabývat. Nekonečné množství aktivit, které se v této pomůcce mohou zrodit, přímo vybízí k dalšímu studiu tohoto tématu a tvorbě nových a nových knih.

RESUMÉ

Bakalářská práce se zabývá výrobou didaktické pomůcky a jejím možným využitím, zejména v prostorách mateřské školy. Klade si za cíl prokázat didaktický potenciál, který tato pedagogická pomůcka poskytuje jak dětem, učitelům, tak rodinným příslušníkům dítěte předškolního věku.

Text bakalářské práce se dělí na dvě části, a to na teoretickou a praktickou. Teoretická část nejprve pojednává o didaktické látkové knize jakožto pojmu předškolní didaktiky a vysvětluje její význam pro výchovu a vzdělávání. Dále na příkladu knihy vytvořené autorkou bakalářské práce popisuje dílčí aktivity uplatnitelné při práci s touto didaktickou pomůckou.

Praktická část je věnována samotné výrobě látkové didaktické knihy a též následnému testování pomůcky v prostředí běžné mateřské školy. Dále sleduje reakce dětí na jednotlivé činnosti mající souvislost s knihou, jež je předmětem této bakalářské práce.

Autorka v závěru textu dokazuje, že je didaktická látková kniha v dnešní době významným pomocníkem při edukačním procesu. Bakalářská práce se u případných čtenářů snaží vzbudit zájem o tento typ knih a navést pedagogy či jiné edukační činitele ke správné aplikaci jmenovaných aktivit na děti předškolního věku.

Klíčová slova: didaktická pomůcka, dítě předškolního věku, mateřská škola, metodika, látková kniha, pedagogika

CIZOJAZYČNÉ RESUMÉ

The bachelor thesis deals with the production of teaching aids and its possible use, especially in the kindergarten. (for preschoolers) It is focused on demonstrate the didactic potential that this educational tool provides to children, teachers and parents of preschoolers.

The text of the thesis is divided into two parts, theoretical and practical. The theoretical part shows the didactic book as a concept of pre-school didactics and explains its importance for education. Furthermore, on the example of a book created by the author of the bachelor's thesis, describes the partial activities applicable when working with this teaching tool

The practical part is devoted to the actual production of the didactic book of materials and to the testing of the ,,education tool" in the ordinary kindergarten. It also monitors the reactions of children to individual activities related to the book, which is the subject of this bachelor's thesis.

At the end of the text, the author proves that the didactic material book is nowadays an important helper in the educational process. The bachelor's thesis tries to arouse the interest of potential readers in this type of books and to lead pedagogues or other educational factors to the correct application of the mentioned activities to preschool children.

Keywords: didactic aid, preschool child, kindergarten, methodology, material book, pedagogy

SEZNAM LITERATURY

- Encyklopedie šití: praktický průvodce technikami šití. Praha: Ikar, 1998. ISBN 80-7202-333-0.
- DOSTÁL, Jiří. Učební pomůcky a zásada názornosti. 1. vyd. Olomouc: Votobia, 2008. 40 s. Dostupné online. ISBN 978-80-7409-003-5.
- KOMENSKÝ, Jan Amos, KUMPERA, Jan, ed. Jak (se) učit: vybrané myšlenky o vzdělání a výchově. Praha: Mladá fronta, 2004. ISBN 80-204-1123-2.
- KUBÁČOVÁ, Veronika. Vyrobte zábavnou knihu svému dítěti: od 6 měsíc do 5 let. Praha: Grada, 2018. ISBN 978-80-247-5831-2.
- Lev: bydlím v savaně, 1.vydání, v Praze, 2019. ISBN 978-88-334-2388-3.
- MAŇÁK, Josef, Štefan ŠVEC a Vlastimil ŠVEC, ed. Slovník pedagogické metodologie. Brno: Masarykova univerzita, 2005. Pedagogický výzkum v teorii a praxi. ISBN 80-7315-102-2.
- POSPÍŠILOVÁ, Zuzana. Hádám, hádáš, hádáme. Ilustroval Eva RÉMIŠOVÁ. Praha: Portál, 2007. ISBN 978-80-7367-292-8.
- PŘIDALOVÁ, Marcela. Tvoříme z filcu: naučné hry a hračky. Brno: Zoner Press, 2017. Encyklopedie Zoner Press. ISBN 978-80-7413-347-3.
- SITARČÍKOVÁ, Zdena. Výrobky z textilu. Brno: Computer Press, 2006. Malá dětská dílna. ISBN 80-251-1159-8.
- SLOUPOVÁ, Miroslava. Rok s krtkem: [náměty pro práci s předškolními dětmi]. Vyd. 2. Ilustroval Edita PLICKOVÁ. Praha: Portál, 2014. ISBN 978-80-262-0650-7.
- STOJAN, Jaroslav. Písničky s omalovánkou: pomůcka pro rozvoj hudebních a výtvarných dovedností dětí mateřských a základních škol. Přerov: Jasto, c2001. ISBN 80-860086-05-4.
- ŠMELOVÁ, Eva a Michaela PRÁŠILOVÁ. Didaktika předškolního vzdělávání. Praha: Portál, 2018. ISBN 978-80-262-1302-4.
- ŽÁČEK, Jiří. Encyklopedie pro děti 21. století. 2. vydání, (v této úpravě 1.). Ilustroval Radana PŘENOSILOVÁ. V Praze: Albatros, 2018. Dětská knihovnička. ISBN 978-80-00-05080-5.

INTERNETOVÉ ZDROJE

- Beruška, pohádky o zvířátkách, pohádky pro děti | Baby On Line. Těhotenství a péče o dítě | Baby On Line [online]. Copyright © [cit. 23.02.2020]. Dostupné z: https://www.babyonline.cz/akcni-svet-deti/pohadky/pohadky-o-zviratkach/beruska
- Hlemýžď, pohádky o zvířátkách, pohádky pro děti | Baby On Line. Těhotenství a péče o dítě | Baby On Line [online]. Copyright © [cit. 23.02.2020]. Dostupné z: https://www.babyonline.cz/akcni-svet-deti/pohadky/pohadky-o zviratkach/hlemyzd
- Jak šít Quiet book - začínáme - Látky u Žížalky. První quiet book e-shop v ČR - Atestovaná plst a látky - Látky u Žížalky [online]. Dostupné z: https://latkyuzizalky.cz/2018/07/zaciname-sit-quiet-book/
- Knoflík – Wikipedie. [online]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Knofl%C3%ADk
- Menší historie - suchý zip | Krása přírody je nekonečná!. Krása přírody je nekonečná! [online]. Dostupné z: http://zazrakyprirodyodniky.blog.cz/1504/mensi-historie-suchy-zip
- Myš a sýr - HRANOSTAJ.cz - nejen skautské hry. HRANOSTAJ.cz - nejen skautské hry [online]. Dostupné z: https://www.hranostaj.cz/hra4057
- Muzeum Svitavy - Historie praní - Historie. Muzeum Svitavy - sbírky, výstavy, expozice, knihovny [online]. Copyright © Městské muzeum a galerie ve Svitavách 2020 [cit. 26.02.2020]. Dostupné z: http://www.muzeum.svitavy.cz/stale-exp/historie-prani/historie/86-1/
- Oděv našich předků - Muzeum Prahy. Hlavní strana - Muzeum Prahy [online]. Copyright ©2020 [cit. 22.02.2020]. Dostupné z: http://www.muzeumprahy.cz/odev-nasich-predku/
- Odkud máme svetr. Metodický portál RVP - Modul Články [online]. Dostupné z: https://clanky.rvp.cz/clanek/k/PN/2554/ODKUD-MAME-SVETR.html/
- Plzeň uzavře od čtvrtka 12. března mateřské školy na svém území: oficiální informační server města Plzně. Plzeň - oficiální informační server města: oficiální informační server města Plzně [online]. Copyright © 2020 Statutární město Plzeň [cit. 06.04.2020]. Dostupné z: https://www.plzen.eu/o-meste/aktuality/aktuality-z-mesta/plzen-uzavre-od-ctvrtka-12-brezna-materske-skoly-na-svem-uzemi.aspx

- Věda a technika v pozadí Připoj se k nám | Eduportál Techmania. Eduportál |Eduportál Techmania [online]. Copyright © Techmania Science Center, o.p.s. [cit. 22.02.2020]. Dostupné z: https://edu.techmania.cz/cs/veda-v-pozadi/979
- Vše o barvách: Umělecký ateliér. Výtvarný ateliér malování a kreslení - kurzy malby a kresby v centru města pod vedením akademických malířů... [online]. Copyright © Lenka Ur 120905 [cit. 05.04.2020]. Dostupné z: https://www.malovanikresleni.cz/products/vse-o-barvach/
- Žlutá pohádka. Rodiče sobě [online]. Dostupné z: http://pohadky-online.eu/duhove-pohadky/zluta-pohadka/

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek 1:Rozsah zapamatování si informací dle způsobu jejich vnímání a práce s nimi ...6
Obrázek 2: Náhledové foto aktivity č. 1 13
Obrázek 3: Náhledové foto aktivity č. 2 15
Obrázek 4: Náhledové foto aktivity č. 3 17
Obrázek 5: Náhledové foto aktivity č. 4 19
Obrázek 6: Náhledové foto aktivity č. 5 21
Obrázek 7: Náhledové foto aktivity č. 6 22
Obrázek 8: Náhledové foto aktivity č. 7 24
Obrázek 9: Náhledové foto aktivity č. 8 25
Obrázek 10: Pomůcky (roční období)....27
Obrázek 11: Náhledové foto aktivity č. 9 28
Obrázek 12: Náhledové foto aktivity č. 10 30
Obrázek 13: Náhledové foto aktivity č. 11 31
Obrázek 14: Náhledové foto aktivity č. 12 33
Obrázek 15: Náhledové foto aktivity č. 13 35
Obrázek 16: Náhledové foto aktivity č. 14 36
Obrázek 17: Náhledové foto aktivity č. 15 39
Obrázek 18: Náhledové foto aktivity č. 16 40
Obrázek 19: Titulní strana QB....43
Obrázek 20: Vazba QB 44
Obrázek 21: Testování didaktické látkové knihy (dívka 3 roky) 45
Obrázek 22: Testování didaktické látkové knihy (chlapec 4 roky) 46
Obrázek 23: Testování didaktické látkové knihy (chlapec 7 let) 47

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha č. 1

Pohádka: Jak beruška hledala tečky

Tam u lesa v trávě, kde v létě kvetou kopretiny, bydlí rodinka berušek. Beruškám se také říká sluněčko sedmitečné. To proto, že rády létají za sluníčkem a na svých červených krovkách mají sedm teček. Ale nemusí tomu tak být u každé berušky, kterou v trávě uvidíte! Ty úplně malé berušky ještě sedm teček nemají. Beruška Johanka měla teček jenom pět. Byla malá a ostatním starším beruškám tyto jejich dvě tečky jen záviděla. „Maminko, kdy i já poletím s ostatníma do školy?“ ptala se už zase maminky, která se právě chystala s tatínkem odletět na zahrádku do růží. „Až vyrosteš a budeš mít sedm teček!“ odpovídala jí trpělivě maminka. „Tatínku, a kdy i já s vámi poletím do růží?“ tázala se tatínka ještě u dveří. „Inu, až budeš větší a budeš mít sedm teček. Teď si ještě malá a neumíš tak dobře létat. Ještě by tě mohl sezobnout nějaký pták!“ povídal starostlivý tatínek zvídavé Johance. Když byla Johanka sama doma, začala si prohlížet v zrcadle své krovky a hlavičku si přitom div nevykroutila. „Pořád jenom pět!“ posteskla si smutně. Když v tom najednou dostala nápad! „Já si ty dvě tečky někde seženu a pak budu s ostatními beruškami chodit do školy a létat do růží! A jak řekla, tak i udělala. Vystřihla si z papíru dvě černé tečky a letěla do lesa hledat něco, čím by si je mohla přilepit. V lese uviděla velký starý strom. Byla to borovice. Taková borovice má kromě jehličí i kůru plnou smůly. „Smůla bude to lepidlo!“ zvolala Johanka a rozveselila se nad svým skvělým nápadem. Přiletěla až ke stromu a své dvě tečky z papíru namočila do smůly. Pak je přitlačila na své krovky. Ale kolečka z papíru nedržela a neustále jí padala na zem do jehličí. „Musím přidat více toho lepidla! Raději si hned pro jistotu do té smůly namočím celá záda.“ Pak vyletěla úplně nahoru až do koruny vysoké staré borovice, kde bylo smůly nejvíce. Tam se otočila zády ke stromu a přitlačila se vší silou krovkami na velký kus smůly. Ale co se nestalo! Najednou se nemohla od stromu odlepit! „Ach ouvej, co já si počnu?“ zoufala si a začala plakat. A plakala a plakala a nožičkama hýbala bez úspěchu sem a tam. V dálce najednou uviděla něco velkého, co se k ní stále přibližovalo. Byl to lesní pták, datel, který si hledal něco dobrého k obědu. Johanka začala volat o pomoc, ale nikdo ji neslyšel. „Musím to dokázat, nebo mě sní!“ vykřikla a ze všech sil napnula svá křidélka. Datel se už blížil. Už byl skoro u ní! Jeho černá křídla svištěla rychle vzduchem. Johanka zavřela oči a ze všech sil zamávala naposledy krovkami. Podařilo se! Konečně se od smůly odlepila. Co nejrychleji zamávala křídly a odletěla co nejdále od stromu. Ale jen tak tak! Na poslední chvilku! Zmatený datel narazil

zobákem do holé kůry stromu, až se mu z toho zatočila hlava. Beruška zahodila do trávy puntíky a letěla co nejrychleji domů, do bezpečí. Zastavila se, až když uviděla domeček, kde bydlela. Doma už na ni čekal ustaraný tatínek s maminkou, kteří ji všude hledali. Velice se na Johanku zlobili, že je neposlechla, ale byli rádi, že se v pořádku vrátila domů. Malá beruška se už od té doby nikdy nepouštěla tak daleko sama k lesu bez maminky a tatínka. Uběhlo pár dní. Beruška se zase jednou prohlížela v zrcadle a znovu počítala své černé puntíky. „Jedna, dva, tři, čtyři, pět…“ když tu najednou vidí své dvě nové tečky. „Maminko, maminko, já už jsem vyrostla a můžu jít do školy! Už mám teček sedm. Sluníčko mi je domalovalo!“ radovala se beruška. A s beruškou se radovala i maminka a tatínek. A hned na druhý den už Johanka letěla konečně do školy, do které se tak moc těšila. (Beruška, pohádky o zvířátkách, pohádky pro děti.cz, 2020)

Příloha č. 2

Pohádka: Jak se slunce nudilo

Kdysi dávno a dávno byla doba, kdy ještě žádné barvy nebyly. Svět teprve vznikal a byl bezbarvý jak voda, jako čiré sklíčko, jako vzduch a jako samo nic. Nad zahradou plulo smutné Sluníčko a strašlivě se nudilo. „To je pohled!” myslelo si. Kde nic, tu nic. Kdo se na to má koukat?“. Na bezbarvé jabloni visela bezbarvá jablka a do bezbarvých jablek klovali bezbarví ptáci bezbarvými zobáky. „To má být nějaká zahrada, tohle?” řeklo Sluníčko nazlobeně. A unuděně plulo tam a zpátky, unuděně tam a otráveně zpátky, mělo dlouhou chvíli, šklebilo se a celý širý svět ho netěšil. „Mělo bych si aspoň s něčím pohrát,“ rozhodlo se potom. „Tak s čím? Aha! Udělám vítr, zahraju si na honěnou a třeba bude trochu veselo.” A tak udělalo vítr. Vítr lítal zahradou jak štěně, šustil listím, honil vodu. Jenže ani vítr neměl barvu a s ním to byla ještě větší otrava než dřív. „Dost!” zavřelo oči Sluníčko. „To nebyl dobrý nápad. Ne, to byl moc mizerný nápad. Udělám to jinak. Spustím mlhu a budu si hrát na schovávanou!“ Spustilo mlhu. Ale to byl nápad ještě horší. Zahrada zmizela v mlze a svět teď vypadal tak ztraceně, že se nad ním až Sluníčko dalo do pláče „Ne, já tu nebudu!” a plakalo. Nad zahradou rázem spustil liják, hotová průtrž mračen, až se konečně Sluníčko vybrečelo a utřelo si nos. Usmálo se, zamžouralo přes jiskřivou slzu – a najednou se stalo něco nevídaného. Po nebi se objevila duha, první duha světa, a byla prostě nádherná. Hrála sedmi barvami, sedmi světly a stála nad bezbarvým světem jako zázrak. Sluníčko na ni vesele koukalo. Ale pak se rozsvítilo a praštilo se do čela. „Jasně!“ vykřiklo. „Jasně, to je ono! To jsem ale taky Sluníčko truhlík, že mě to nenapadlo

dávno, co?“ Spletlo si z hrsti paprsků copánek a ze zlaté štětičky copu udělalo štěteček. Zkusmo ho omočilo v červené a pro začátek omalovalo pár mráčků. „Prima!” řeklo, když si prohlédlo svůj výtvor. „To vůbec nevypadá špatně. Budu jim asi říkat červánky.“ A pak si omočilo v oranžové, přetáhlo meruňky a broskve, žlutou přestříkalo pampelišky, zelenou lístečky a trávu, bleděmodrou počáralo nebe, tmavě modrou rybník, až nakonec si smočilo jen vlásek a zvlášť jemňounce a něžně vybarvilo fialky. To se ví, byla to dřina. Sluníčko bolely ruce. Prsty mělo zamatlané, bylo celé uřícené, ale nedalo si pokoj, dokud nedostal svou barvu každý lísteček. „Tak!“ řeklo pak pyšně a umylo si štětec. „Prokouklo to! Vida! Nejsem hloupé Sluníčko. Je to paráda.“ Hrdě se dívalo po barevném světě a celý svět se mu zdál báječný. Ale tak to bývá. Každému se svět zdá tuze krásný, když si ho předtím krásným udělá. „Konečně je na co koukat!“ prohlásilo Sluníčko, ale pak se rozpomnělo na čas a vylekalo se. „Páni!“ vyjeklo tiše. „To je hodin! A tak vznikly barvy. A tak vznikla snaha udělat svět hezčím. Sluníčko naposled obhlédlo zahradu, která opravdu byla o moc hezčí. „Ráno zase přijdu,” zívlo už z polospánku. Stulilo paprsky, zatřpytily se v nich všechny barvy světa, a pak Sluníčko zhaslo nebe, zhaslo sebe a šlo spát. (Žlutá pohádka-rodiče sobě.cz, 2020)

Příloha č. 3

Písnička: Rybička, maličká

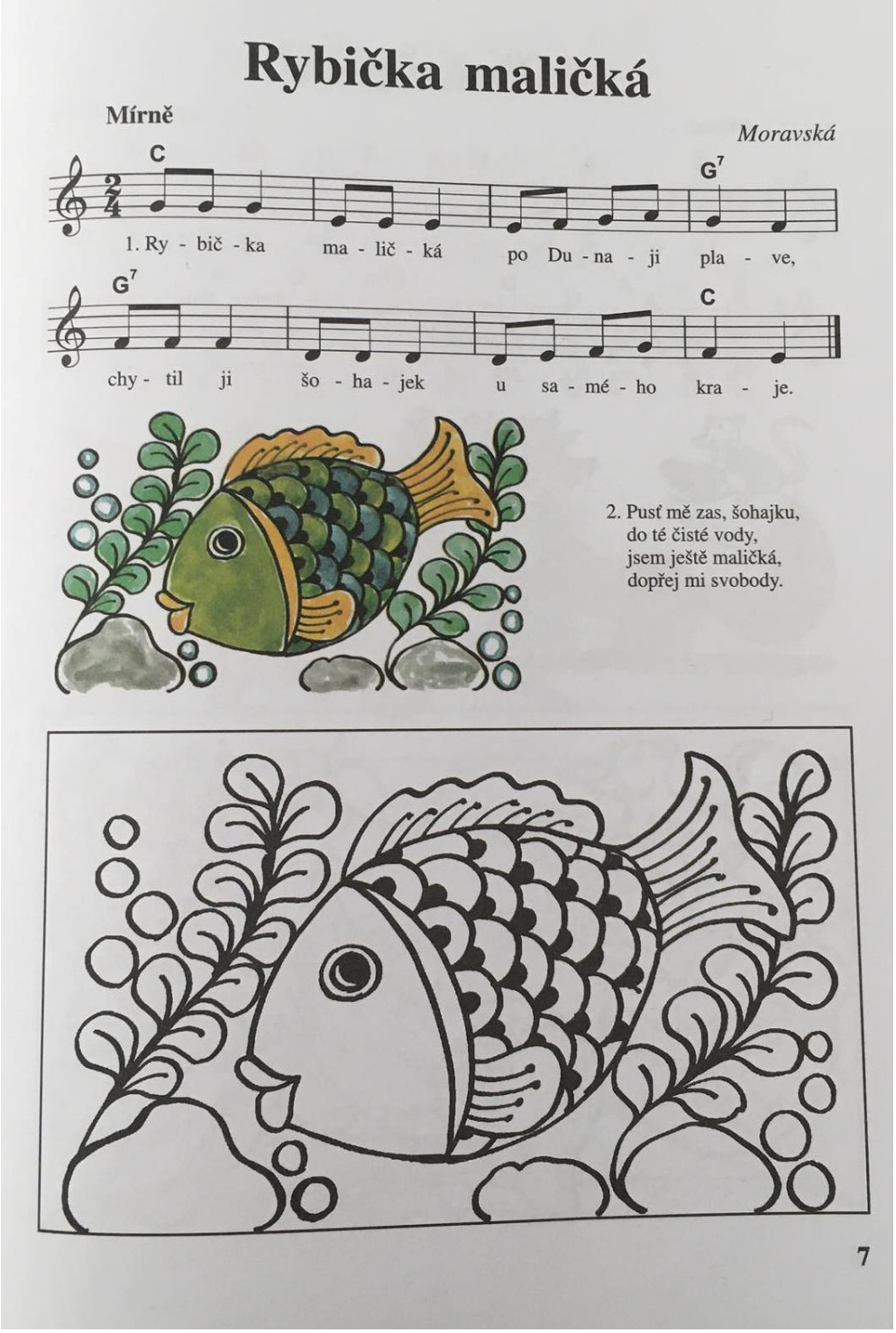

(Stojan 2001, str. 7)

Příloha č. 4

Dívka (3 roky)						
	OBLÍBENOST/ZÁJEM			OBTÍŽNOST		ČAS
	1 (😊)	2 (😊😊)	3 (😊😊😊)	Lehké	Těžké	
Aktivita č. 1			X		X	-
Aktivita č. 2			X	X		-
Aktivita č. 3			X	X		-
Aktivita č. 4			X	X		-
Aktivita č. 5		X			X	-
Aktivita č. 6			X	X		-
Aktivita č. 7			X	X		-
Aktivita č. 8		X			X	-
Aktivita č. 9		X			X	-
Aktivita č. 10			X	X		-
Aktivita č. 11			X		X	-
Aktivita č. 12			X	X		-
Aktivita č. 13			X	X		-
Aktivita č. 14			X	X		-
Aktivita č. 15		X			X	-
Aktivita č. 16			X	X		-
Celkem:	**0**	**4**	**12**	**10**	**6**	**80 minut**

Příloha č. 5

Chlapec (4 roky)						
	OBLÍBENOST/ZÁJEM			OBTÍŽNOST		ČAS
	1 (😊)	2 (😊😊)	3 (😊😊😊)	Lehké	Těžké	
Aktivita č. 1			X	X		-
Aktivita č. 2			X		X	-
Aktivita č. 3		X		X		-
Aktivita č. 4			X	X		-
Aktivita č. 5		X			X	-
Aktivita č. 6			X	X		-
Aktivita č. 7			X	X		-
Aktivita č. 8		X			X	-
Aktivita č. 9		X			X	-
Aktivita č. 10			X	X		-
Aktivita č. 11		X			X	-
Aktivita č. 12			X	X		-
Aktivita č. 13			X	X		-
Aktivita č. 14			X	X		-
Aktivita č. 15		X			X	-
Aktivita č. 16			X	X		-
Celkem:	**0**	**6**	**10**	**10**	**6**	**135 minut**

Příloha č. 6

Chlapec (7 let)						
	OBLÍBENOST/ZÁJEM			OBTÍŽNOST		ČAS
	1 (😊)	2 (😊😊)	3 (😊😊😊)	Lehké	Těžké	
Aktivita č. 1			X	X		-
Aktivita č. 2		X		X		-
Aktivita č. 3			X	X		-
Aktivita č. 4			X	X		-
Aktivita č. 5			X	X		-
Aktivita č. 6			X	X		-
Aktivita č. 7			X	X		-
Aktivita č. 8			X	X		-
Aktivita č. 9			X	X		-
Aktivita č. 10		X		X		-
Aktivita č. 11			X	X		-
Aktivita č. 12			X	X		-
Aktivita č. 13			X	X		-
Aktivita č. 14			X	X		-
Aktivita č. 15			X	X		-
Aktivita č. 16			X	X		-
Celkem:	**0**	**2**	**14**	**16**	**0**	**70 minut**